

**Koncepce účinnější péče
o tradiční rukodělnou výrobu
ve Zlínském kraji
na léta 2018–2025**

Prosinec 2018

Pořizovatel:

Zlínský kraj
třída Tomáše Bati 21
761 90 Zlín
Odbor kultury a památkové péče
PhDr. Romana Habartová, vedoucí odboru

Odborné organizace:

- Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně, p.o.
- Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, p.o.
- Muzeum Kroměřížska, p.o.
- Muzeum regionu Valašsko, p.o.
- Park Rochus, o.p.s.
- Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, p.o.
- Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm

Strategická skupina

- PhDr. Jan Blahůšek, Ph.D.
- PhDr. Ivo Frolec
- PhDr. Romana Habartová
- Mgr. Pavel Hrubec
- PhDr. Václav Mílek
- Ing. Jiří Stránský
- Ing. Tomáš Vitásek

Zpracovatelský tým:

- PhDr. Jan Blahůšek, Ph.D.
- Mgr. Milada Fohlerová
- Mgr. Markéta Hnilicová
- Mgr. Vít Jakubíček
- Mgr. Marta Kondrová
- Mgr. Petr Lidák
- Mgr. Ondřej Machálek
- PhDr. Alena Prudká
- Mgr. Gabriela Směřičková

OBSAH

OBSAH	3
ÚVOD.....	5
1. ANALYTICKÁ ČÁST	
1.1. Základní pojmosloví	7
1.1.2. Obory tradiční rukodělné výroby.....	9
1.2. Geografické vymezení etnografických oblastí Zlínského kraje	12
1.2.1. Etnografická oblast Slovácko (okres Uherské Hradiště)	12
1.2.2. Etnografická přechodná oblast Luhačovické Zálesí (okres Zlín).....	13
1.2.3. Etnografická oblast Valašsko (okres Vsetín, Zlín)	13
1.2.4. Etnografická oblast Haná (okres Kroměříž)	13
1.2.5. Etnografická přechodná oblast Záhoří (okres Kroměříž)	13
1.2.6. Mapa etnografických oblastí ZK	14
1.3. Sociodemografická charakteristika území	15
1.4. Analýza a zhodnocení současného stavu tradiční rukodělné výroby ve ZK.....	18
1.5. Kvantitativní analýza současného stavu tradiční rukodělné výroby ve ZK.....	20
1.5.1. Východiska výzkumu současného stavu tradiční rukodělné výroby ve ZK.....	20
1.5.2. Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve ZK 2017-2018	21
1.5.3. Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve ZK - Města a obce	21
1.5.4. Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve ZK - Výrobci	25
1.5.5. Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve ZK - Školství	30
1.5.5.1. Školství ve ZK	31
1.5.5.2. Základní školství	31
1.5.5.3. Základní umělecké školství	31
1.5.5.4. Střediska volného času a Domy dětí a mládeže	31
1.5.5.5. Uměleckoprůmyslové školy a učiliště	32
1.5.5.6. Vysoké školství	33
1.5.5.7. Programy muzeí a galerií	34
1.6. Kvalitativní analýza současného stavu	36
1.7. Stávající formy podpory	37
1.7.1. Hmotná podpora	37
1.7.2. Nehmotná podpora	39
1.8. SWOT analýza	44
2. NÁVRHOVÁ ČÁST.....	47

3. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST.....	59
4. AKČNÍ PLÁN.....	60
5. ZÁVĚR.....	64
Přílohy.....	65
Seznam příloh.....	85
Literatura a zdroje.....	86

ÚVOD

Zlínský kraj je rozmanitý region, na jehož území se setkávají významné národopisné celky, kterými jsou Slovácko, Luhačovické Zálesí, Valašsko, Haná a Záhoří. V mnoha ohledech je Zlínský kraj jedinečný, zejména pro svou nezastupitelnou kulturní a historickou rozmanitost, nepřeborné množství lidových, zvláště pak folklorních tradic s osobitými rysy, i pro unikátnost artefaktů tradiční rukodělné výroby, jež se staly součástí národního kulturního dědictví regionu.

Na území kraje je vysoká koncentrace místních tradic a zvyků jak v podobě hmotného, tak nehmotného kulturního dědictví, které se podílejí na vytváření svébytné kulturní identity regionu. Je to kraj, na jehož území se organizuje a aktivně působí nejvíce těles zájmové umělecké činnosti v oblasti folkloru (soubory, muziky, sbory – přes 400 subjektů) a také nejvíce folklorních festivalů v České republice (každoročně jde o více než 30 velkých festivalů). Stranou nezůstávají místní zvyky a obyčeje v rámci celého obyčejového roku. Zlínský kraj je také z tohoto důvodu označován za baštu folkloru. Přítomnost místních tradic a jejich projev v podobě pravidelných kulturních akcí a aktivit dětských i dospělých folklorních souborů, sborů a muzik, muzeí, galerií, aktérů tradičních řemesel a dalších paměťových institucí či odborných sdružení poukazuje na to, že na území Zlínského kraje je jejich přítomnost nezastupitelná a díky aktivitám uváděných subjektů se otevírají jedinečné příležitosti pro rozvoj a uchování tradiční rukodělné výroby v regionu.

Zlínský kraj zpracováním této koncepce vyjadřuje svůj zájem o rozvoj a zachování tradiční rukodělné výroby jako nedílné součásti lidové kultury a kulturního dědictví. Péče o něj patří mezi dlouhodobě podporované priority Zlínského kraje. V dnešní době technického rozmachu společnosti a masového průmyslu je nezbytné danému oboru věnovat zvláštní pozornost a ochranu.

Koncepce také reaguje na změnu vnějších podmínek v kontextu s usnesením vlády České republiky ke Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na období 2016–2020. Zpracování bylo podmíněno souladem s platnou legislativou a vychází ze současných platných strategických dokumentů Zlínského kraje a dalších koncepčních dokumentů v oboru.

Hlavním cílem koncepce je zajistit péči a pomoc při zachovávání hodnot zdejších tradičních řemesel, lidového umění a lidové kultury se záměrem popularizovat a přibližovat tradiční řemesla dalším generacím. Dílčími cíli jsou zejména iniciace zájmu o tradiční řemesla, užívané postupy a znalosti, motivace nových zájemců v oboru tradiční řemeslné tvorby, vytváření nových příležitostí pro zlepšování ekonomické situace řemeslníků, systematické vzdělávání v oblasti řemesel a lidového umění a soustavná prezentační a osvětová činnost směřující k propagaci tradiční rukodělné výroby a lidového umění.

Analytická část obsahuje detailní analýzu současného stavu a SWOT analýzu. Hlavním zdrojem dat byly dotazníky odesílané na obce Zlínského kraje a přímo na konkrétní výrobce tradiční rukodělné výroby. Získané informace se staly cenným nástrojem pro potřeby zpracování koncepčního dokumentu a tvorbu databáze výrobců tradiční rukodělné výroby. Koncepce reflektuje trendy ve společnosti včetně současného příklonu k alternativám (vlastní produkce potravin tradičními postupy, alternativní včelaření, výroba regionálních nápojů ad.)

Z analytické části vychází návrhová část, ve které jsou definovány základní nástroje účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu jako soubor určitých koordinovaných opatření, jejichž účelem je přispět k efektivnějšímu rozvoji a podpoře, identifikaci, dokumentaci, ochraně, zachování, využívání a předávání tradičních, lidových a uměleckých řemesel nastupujícím generacím na území Zlínského kraje.

Způsob naplňování koncepce je vymezen v implementační části, která je doplněna informacemi o dostupných dotačních zdrojích a jiných formách materiální a finanční podpory.

Významnou roli při zpracování koncepce sehrával zvolený postup zhotovení dokumentu. Samotnými zpracovateli se stali odborní pracovníci paměťových institucí Zlínského kraje, kteří se danou problematikou dlouhodobě zabývají, znají terén, úskalí a mají o tomto oboru největší povědomí. Zpracování probíhalo ve spolupráci s dalšími zainteresovanými institucemi a odbornými poradci působícími v oboru a v součinnosti s Odborem kultury a památkové péče Krajského úřadu Zlínského kraje. Kompletaci, dokumentaci a další související činnosti týkající se zpracování koncepce zajišťovalo Slovácké muzeum v Uherském Hradišti jako Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje, pověřené pracoviště Ministerstva kultury České republiky.

Pro efektivní naplňování koncepčního dokumentu, dosahování cílů a plnění návrhových opatření je nezbytná vzájemná spolupráce s odbornými organizacemi a pracovišti, klíčovými aktéry v oboru, obcemi Zlínského kraje a podpora ze strany Zlínského kraje. Cílem této vzájemné spolupráce je nalezení optimální cesty k trvale udržitelnému rozvoji tohoto odvětví.

Zlínský kraj má velký potenciál stát se národně i mezinárodně významným prostorem pro setkávání tradičních kultur, zejména v oboru řemesel a lidového umění, příznačných např. pro města ze Sítě kreativních měst UNESCO.

I. ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část obsahuje v úvodu pro potřebu koncepce nutné základní vymezení pojmů z oblasti tradiční rukodělné výroby a rozčlenění a charakterizování oborů tradiční rukodělné výroby tak, jak se zachovaly do současnosti. Následuje stručné vymezení etnografických regionů na území Zlínského kraje, které odrážejí určitá specifika také v oblasti tradiční rukodělné výroby. Stručná sociodemografická charakteristika území kraje je doplněna věkovým složením tvůrců, kteří byli zapojeni do výzkumu současného stavu tradiční rukodělné výroby a srovnání s počtem lidových tvůrců v dalších krajích České republiky. Vlastní detailní kvantitativní a kvalitativní analýza současného stavu tradiční rukodělné výroby na území Zlínského kraje vychází z výzkumu realizovaného pro potřeby tvorby této koncepce v posledním čtvrtletí roku 2017 a prvním čtvrtletí roku 2018. Závěr analytické části tvoří SWOT analýza, která je hlavním východiskem pro následující návrhovou část.

1.1. Základní pojmosloví

Pro účely této Koncepce je třeba vymezit a stručně definovat pojmy používané a související s tradiční lidovou výrobou.

Tradiční rukodělná výroba

Je souhrnem činností, jejichž cílem je vytvářet produkty určené pro vlastní potřebu nebo pro trh. Tradiční rukodělnou výrobu charakterizují nejen samotné produkty, ale také nástroje používané při výrobě, použité suroviny i technologické znalosti a dovednosti.

Základním znakem tradiční lidové výroby je právě rukodělnost, respektive užití lidské práce jako základního zdroje energie a vazba výrobce na materiál dostupný v dané oblasti, nejčastěji přírodního původu (hlína, kámen, přírodní pletiva jako sláma, proutí ad.). Rukodělná výroba není vázána úzce na určitý region či etnikum, mnoho výrobních postupů má své analogie v jiných kulturách, protože v minulosti docházelo k výměnám poznatků a zkušeností.

Pro výroby tradiční rukodělné výroby je typický důraz na funkčnost produktů, kterou mnohdy výrazně doplňuje estetická stránka, která je výsledkem výzdobných technik tradovaných často spolu s technologickým výrobním postupem po generace.

Z kulturně - historického i sociálního a ekonomického hlediska je možné tradiční lidovou rukodělnou výrobu členit do několika okruhů:

Domácí výroba

Výroba určená pro vlastní potřebu rodiny a hospodářství, nikoli pro trh. Prováděli ji členové rodiny na základě dovedností získávaných z generace na generaci s postupy typickými pro určité území či způsob života a zaměstnání. Její přebytky mohly být výjimečně směňovány netržním způsobem na základě reciprocity. K domácí výrobě patřila především výroba nářadí a náčiní pro domácnost či hospodářství, zpracování technických plodin, především textilních vláken nebo šití oděvů pro vlastní potřebu atd.

Domácká či podomácká výroba

Rukodělná výroba zboží určená k prodeji širšímu okruhu spotřebitelů. Můžeme ji rozdělit na dvě skupiny.

a) Domácká výroba – z vlastních zdrojů pro trh

Výroba prováděná neškolenými, případně zaučenými tvůrci, která přesahovala kvantitativně vlastní potřebu a přebytky této domácké výroby byly určeny k prodeji širšímu okruhu spotřebitelů. Výnosy z podomácké výroby tak tvořily přivýdělek k jinak hlavnímu zaměstnání, obvykle zemědělskému hospodaření (např. pletení ze slámy, košíkářství, výroba dřevěného kuchyňského nádobí).

b) Námezdní domácká práce

Domácká výroba mohla být také určena pro jiného podnikatele, který zaručoval odbyt, případně další zpracování a distribuci výrobků nebo i suroviny potřebné k práci. Výroba pak byla obvykle organizována pomocí *gestora* – podnikatele, pro kterého pracovali *faktoři* zajišťující komunikaci s domáckými výrobci a dodávky výrobků či polotovarů a vyplácení odměn (např. výroba krajek, vyšivačství ad.).

Řemeslná výroba

Specializovaná rukodělná malovýroba produktů určená především na prodej, která tvořila hlavní obživu tvůrce – řemeslníka. K jejímu provozování byla třeba jistá odborná erudice, často vyučení v oboru pod dohledem zkušeného mistra (např. stoláři, ševci, kováři ad.).

Lidová umělecká výroba

Novodobá rukodělná výroba vycházející z tradičních postupů, materiálů, technologií a výzdobných prvků, která je silně ovlivněna jejími organizátory. Těmi mohou být především podnikatelé, družstva či spolky (např. Lipta, Chodovia, Artěl, Slovač, Moravská ústředna pro lidový průmysl umělecký). Hlavní důraz je kladen na estetickou úroveň výrobků. Vrcholem snah v této oblasti byla produkce Ústředí lidové umělecké výroby (ÚLUV), založeného v roce 1945, která využívala spolupráce lidových tvůrců a profesionálních výtvarníků i etnografů.

Od tradiční rukodělné výroby lze vymezit okruh činností nazývaný jako umělecké řemeslo, jehož produkty sloužily především potřebám vyšší společnosti.

Umělecké řemeslo

Rukodělná činnost směřující k výrobě předmětů s užitnou nebo dekorativní funkcí se záměrem dosáhnout vysoké estetické hodnoty. Umělecké řemeslo vyžaduje k řemeslné zručnosti a dovednosti velký talent a tvůrčí schopnosti. Výrobky uměleckého řemesla byly silně ovlivněny historickými uměleckými styly, avšak na rozdíl od vysokého umění (malířství, sochařství a architektury) se liší tím, že výrobky uměleckého řemesla mají konkrétní účel (předměty denní potřeby). Jsou však výlučně dílem jednotlivce nebo úzkých kolektivů či dílen. K uměleckým řemeslům můžeme řadit např. umělecké kovářství, sklářství či řezbářství.

Historické formy organizace výroby:

Manufaktura

Vyšší stupeň domácí výroby. Jednalo se o dílnu s několika zaměstnanci, z nichž každý vykonával jen dílčí úkoly při výrobě produktu, a to bez výrazného využití strojů a naopak s použitím tradičních výrobních postupů. Předstupněm centralizované manufaktury - skutečně velké dílny, ve které se odehrával celý výrobní proces, byla rozptýlená manufaktura. Ta pracovala v podstatě na principu námezdní domácí práce, kdy dělník pracoval doma a *faktor*, *kusový mistr*, mu dodával surovinu a odebíral polotovary, který putoval k dalšímu zpracování.

Tovární výroba

Vyznačuje se vysokou mírou dělby práce, masivním využitím strojů, nových zdrojů energie (parní stroj, elektromotory) a specializací. Výrazně zlevnila a zjednodušila výrobu mnoha předmětů běžné spotřeby a vedla k zániku manufaktur i k potlačení řady rukodělných technik. Některé se transformovaly a používaly k další rukodělné činnosti továrních produktů.

1.1.2. Obory tradiční rukodělné výroby

Rukodělná výroba se vyvíjela po staletí a některá odvětví vznikala nebo zanikala v závislosti na ekonomickém, společenském i kulturním vývoji a potřebách obyvatelstva. Mnohá odvětví zanikala vzhledem ke změně životního stylu nebo v souvislosti s postupujícím pokrokem, většina byla silně omezena levnější produkcí tovární výroby. Určité formy výroby mohly nést také úzce lokální vymezení (např. křiváčkáři na Valašsku).

Předmětem této Koncepce jsou obory, které se dochovaly do současnosti, jsou tedy stále živé a jejich charakter splňuje výše popsaná kritéria tradiční rukodělné výroby. Pro tradiční rukodělnou výrobu byla zásadně důležitá výchozí surovina, která je z toho důvodu použita jako východisko pro strukturování jednotlivých oborů.

OBORY TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY

Hrnčířství - výroba keramiky

- rezná hrnčina, zakuřovaná hrnčina, glazovaná hrnčina, majolika (fajánse), kamenina, jiné

Kamnářství

- výroba kachlí, stavba kamen

Hliněné stavitelství

- výroba hliněných cihel, výroba hliněných omítek původní technologií

Pletení z přírodních pletiv

- sláma, proutí či pedig, orobinec, loubek, lýko, rákos, kukuřičné šustí, jiné

Práce se dřevem

- tesařství, truhlářství, bednářství, stolářství, kolářství, výroba zemědělského nářadí

- výroba drobného domácího náčiní řezáním, dlabáním, štípáním nebo soustružením
- výroba hraček
- výroba šindele
- výroba dřevěných předmětů vylévaných kovem nebo jinak zdobených
- dřevořezba uměleckého charakteru - plastiky, reliéfy, práce se samorosty

Práce s textiliemi

- zpracování lnu, konopí, vlny, bavlny, pletení a vázání, tkání, barvení, modrotisk, potisk, šití a výroba krojových součástek, výroba oděvních doplňků – voniček, věnečků
- vyšívání (výřez, malování jehlou, křížková, dírková, šňůrování, cifrování, aplikace, a další)
- krajkářství (paličkování, háčkování, síťování, šitá krajka a další)
- malování na textil (malba na krojové součástky, stuhy a další)

Zpracování kůže

- ševcovství, šití krojové obuvi, opasků
- brašnářství, výroba kabelí, brašen
- kožešnictví, výroba kožichů, čepic, beranic a doplňků
- sedlářství, výroba koňských postrojů

Práce s kovem

- kovářství a podkovářství, umělecké kovářství, výroba původních zámků a klíčů
- drátování

Práce se sklem

- sklářství a výroba skla foukaného, broušeného, malovaného, historické repliky
- výroba vitráží, podmalba na skle, doplňky a skleněné ozdoby (vánoční)

Práce s kamenem

- kamenictví, zpracování kamene, výroba brousků

Práce s perletí

- perleťářství, výroba knoflíků, ozdob, kotulí

Práce s papírem

- vystřihovánky, papírové ozdoby (vánoční)

Výroba zvykoslovných předmětů

- zdobení kraslic (technika batikování, vyškrabování, polepování slámou, zdobení voskovým reliéfem aj.)
- výroba a stavba betlémů z různých materiálů
- výroba, zdobení a příprava hodových práv nebo masopustních práv
- výroba, zdobení a úprava hodových a dožínkových věnců
- výroba ozdob (papírové či jiné růže) k hodům, jízdě králů aj. příležitostem
- vizovické či jiné zvykoslovné pečivo určené ke konzumaci

Výroba hudebních nástrojů (užívaných v lidových hudbách)

- gajdy, píšťaly, flétny, cimbál, housle a další

Práce s voskem a parafinem

- výroba svíček, výroba voskových obětín

Výroba regionálních potravin (výroba nejen pro vlastní potřebu)

- zvykoslovné pečivo – koláčky, svatební koláče, trdelníky, boží milosti, apod.
- perník (tlačený do formy nebo vykrajovaný, zdobení perníků)
- další potraviny - klobásky, chléb, placky, sušené ovoce, med, povidla, výroba čajů, sběr a sušení bylin, a další.

Produkce regionálních nápojů

- maloproducenti vína, destilátů, likérů, moštů, sirupů, medoviny a další.

1.2. Geografické vymezení etnografických oblastí Zlínského kraje

Zlínský kraj, rozkládající se na ploše 3 963 km², má členitý, převážně kopcovitý charakter, tvořený pahorkatinami a vrchovinami. Na východě sousedí se Slovenskem, na jihozápadě s krajem Jihomoravským, na severozápadě s krajem Olomouckým a v severní části s krajem Moravskoslezským. Východní hranici regionu tvoří Bílé Karpaty, které směrem k severu přecházejí v Javorníky a Moravsko - Slezské Beskydy. Severu dominuje Hostýnsko - Vsetínská hornatina. Největším a nejvýznamnějším tokem je řeka Morava, do níž se vlévá většina menších řek protékajících územím kraje – Bečva, Haná, Rusava, Dřevnice a Olšava. Přírodní podmínky, charakter krajiny a podnebí historicky ovlivňovaly způsob života obyvatelstva, jeho zaměstnání, lidovou architekturu a do značné míry také tradiční oděv.

Problematika etnografické rajonizace (vymezení etnografických oblastí) není dosud jednoznačně vyřešena. Názory na utváření a geografické vymezení etnografických oblastí, případně jejich podoblastí, se v historii měnily v závislosti na mnoha faktorech. Každý projev lidové kultury, který bereme v potaz při etnografické rajonizaci, je zároveň také ovlivněn subjektivní složkou – povědomím obyvatel určitého území a jejich ztotožněním se s lokálními nebo regionálními formami etnokulturních tradic. Především v přechodných oblastech se rozdíl mezi národopisnými oblastmi stírají a hranice regionů nebo subregionů se tak rozostřují. Jedním z hlavních kritérií pro vymezení určitých etnografických celků může být lidová architektura, lidový oděv, dialekt či folklorní projevy. Každý z uvedených ukazatelů aplikovaný samostatně může poskytnout poněkud jiné vymezení oblastí. Pro potřeby Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu není nutné striktně a detailně vymezit etnografické regiony, subregiony a přechodné oblasti kraje. V mnoha ohledech prochází oblast lidové rukodělné výroby, například z pohledu uplatňování konkrétního výrobního postupu, tvarosloví, výtvarného řešení apod., napříč několika etnografickými regiony.

Obecně lze konstatovat, že území Zlínského kraje pokrývají tři velké etnografické regiony: Slovácko, Valašsko a Haná. Všechny s rozmanitými a bohatě dochovanými projevy hmotné, duchovní i sociální kultury a všechny přesahující do dalších samosprávných krajů. Na širších územích, kde se Slovácko, Haná a Valašsko setkávají, můžeme hovořit o přechodných oblastech. Mezi Slováckem a Valašskem je to oblast Luhačovického Zálesí, na pomezí Valašska a Hané pak oblast Záhoří.

1.2.1. Etnografická oblast Slovácko (okres Uherské Hradiště)

Národopisná oblast **Slovácka**, zasahující svou významnou částí také do kraje Jihomoravského, se na území Zlínského kraje vyčleňuje oblastí táhnoucí se podél řeky Moravy od Napajedel až po Uherský Ostroh. Od západu ji ohraničuje podhůří Chřibů a na východě hřebeny Bílých Karpat s vrcholem Velké Javořiny. Na území Zlínského kraje ji tvoří **uherskohradištské Dolňácko**, část **Uherskoostrožska** a kopcovité **Uherskobrodsko s Bojkovickem**. Kulturní vlivy horského Valašska a blízkého Slovácka ovlivnily **Luhačovické Zálesí**, které bývá někdy zařazováno jako specifický subregion ke Slovácku, často je ale jako přechodová oblast označováno za samostatný region. Způsobem života, zaměstnáním, dialektem i lidovým oděvem jedinečná je oblast **Moravských Kopanic** rozkládající se východně od Uherského Brodu až k moravsko – slovenské hranici. Do úzce vymezeného regionu spadají obce Starý Hrozenkov, Vyškovec, Vápenice a Žitková. Specifickou lokální horskou kulturou vynikají obce Březová, Strání a jeho místní část Květná i Lopeník (někdy bývá řazen také ke kopaničářským obcím), které si v mnoha ohledech zachovaly archaické projevy lidové kultury.

1.2.2. Etnografická přechodná oblast Luhačovické Zálesí (okres Zlín)

Jak bylo uvedeno, jedná se o oblast výrazně prostoupenou prvky horské kultury i nížinných oblastí, na pomezí Slovácka a Valaška. Historické hranice i vývoj vymezení oblasti se do značné míry ustálil až s prací Antonína Václavíka, který v monografii Luhačovské Zálesí z roku 1930 charakterizoval tento region jako území mezi Zlínem, Vizovicemi, Bohuslavicemi, Újezdcem u Luhačovic a Zlámancem, zahrnující téměř 30 obcí. Na východě se táhne toto území až ke Slavičinu a na jihovýchodě k Bojkovicím. Přirozeným centrem tohoto území jsou pak lázeňské Luhačovice.

1.2.3. Etnografická oblast Valaško (okres Vsetín, část. Zlín)

Valaško je převážně horskou oblastí s výraznými projevy karpatské salašnické kultury. Svou částí zasahuje také do kraje Moravskoslezského, avšak převážná část tohoto specifického rázovitého území leží na území Zlínského kraje. Zaujímá zde oblast mezi Valašským Meziříčím, Rožnovem pod Radhoštěm na severu až ke Slavičinu na jižním okraji. Na východě hranice regionu kopíruje státní hranici se Slovenskem, na západě se táhne až ke Zlínu. K jádrům regionu patří **Rožnovsko, Vsetínsko a jižní Valaško**. Oblast kolem Zlína je od 30. let 20. století označována jako **Podřevnicko** a dá se charakterizovat jako přechodová oblast mezi Valaškem, Hanou a Slováckem. Zasahuje od Malenovic až k Vizovicím, kde na ni plynule navazuje území jižního Valaška a Vsacka. Severozápadní hranice Valaška, pod výrazným vlivem Hané, přechází k přechodné oblasti **Kelečska** a území táhnoucího se k Bystřici pod Hostýnem, kde navazuje na další přechodnou oblast **Záhoří**, která pokračuje na území Moravskoslezského kraje až k městům Hranice a Lipník nad Bečvou.

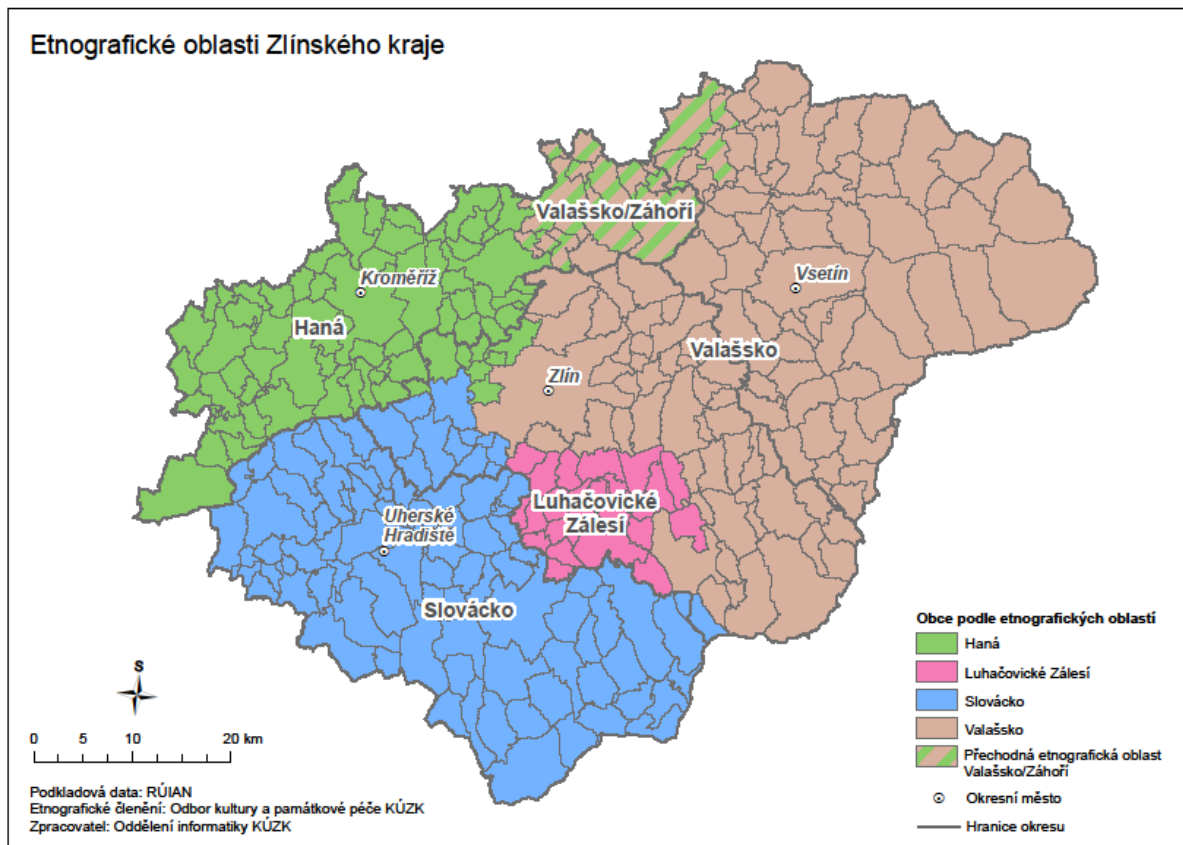
1.2.4. Etnografická oblast Haná (okres Kroměříž)

Jedna z nejvýraznějších národopisných oblastí, označovaná podle říčky Haná, je situována do oblasti střední Moravy. Největší část tohoto regionu leží na území Olomouckého kraje, okraj pak zasahuje také do kraje jihomoravského. Patří k výrazně nížinným regionům s typickou rolnickou kulturou, specifickým dialektem, oděvem i architekturou. Na území Zlínského kraje Haná zabírá území bývalého okresu Kroměříž od úpatí Chřibů s městy Koryčany a Střílky přes Kroměříž, Holešov až k Bystřici pod Hostýnem. Oblast v podhůří Chřibů bývá označována také jako **jihozápadní Haná**, na kterou navazuje území v bezprostředním toku řeky Moravy mezi Kroměříží a Otrokovicemi označované jako **jižní Haná** a oblast **východní a jihovýchodní Hané**, která přechází do přechodné oblasti **Záhoří**.

1.2.5. Etnografická přechodná oblast Záhoří (okres Kroměříž)

V povodí řeky Bečvy mezi Hranicemi a Lipníkem nad Bečvou se na území Zlínského kraje především v okolí Bystřice pod Hostýnem rozkládá oblast, která je označována jako Záhoří, často také **Hostýnské Záhoří** s přirozeným centrem v Bystřici pod Hostýnem. Oblast s výrazně se mísícími kulturními prvky z Hané i Valaška.

1.2.6. **Mapa 1: Etnografické oblasti na území Zlínského kraje.**

Zdroj: Odbor kultury a památkové péče KÚZK

1.3. Sociodemografická charakteristika území

Charakteristika Zlínského kraje

Zlínský kraj je jedním ze 14 územně samosprávných celků České republiky a tvoří jej okresy Zlín, Uherské Hradiště, Kroměříž a Vsetín. Kraj je svou rozlohou 3 963 km² čtvrtým nejmenším krajem České republiky a zaujímá 5% její plochy.

V kraji je celkem 307 obcí, z toho je 30 měst. Nejvýznamnějšími městskými a průmyslovými aglomeracemi jsou aglomerace Zlín-Otrokovice-Napajedla, v níž je koncentrováno přes 100 tisíc obyvatel, dále aglomerace Uherské Hradiště-Kunovice-Staré Město s téměř 40 tisíci obyvateli a konečně města Kroměříž, Vsetín a Valašské Meziříčí, z nichž každé má 25–30 tisíc obyvatel.

Struktura obyvatel

K 31. 12. 2017 žilo na území Zlínského kraje 583 056 obyvatel, což představuje 5,48% celkového počtu obyvatel České republiky. Hustota zalidnění 149 obyvatel/km² významně převyšuje republikový průměr (133 obyvatel/km²). Vývoj věkového složení obyvatel je charakterizován zvyšujícím se podílem obyvatel v poproduktivním věku, přesto je věková struktura z ekonomického hlediska stále příznivá.

Tabulka 1: Počet obyvatel ve Zlínském kraji

	Stav na počátku období 1. ledna 2017			Střední stav obyvatelstva			Stav na konci období 31. prosince 2017		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Zlínský kraj celkem	583 698	285 855	297 843	583 039	285 637	297 402	583 056	285 777	297 279
v tom okresy:									
Kroměříž	106 039	51 807	54 232	105 805	51 720	54 085	105 670	51 696	53 974
Uherské Hradiště	142 554	69 947	72 607	142 395	69 870	72 525	142 434	69 932	72 502
Vsetín	143 380	70 504	72 876	143 283	70 491	72 792	143 291	70 504	72 787
Zlín	191 725	93 597	98 128	191 556	93 556	98 000	191 661	93 645	98 016

Zdroj: Český statistický úřad.

(<https://www.czso.cz/documents/10180/46031110/33009917q3d1.pdf/d3e9bbf2-6e40-49d0-9df1-b91b9137c92a?version=1.0>)

Snížení počtu obyvatel kraje přirozenou měnou i migrací se projevilo v **celkovém snížení počtu obyvatel o 642 osob**, z toho 78 mužů a 564 žen. Na konci roku tak ve Zlínském kraji bylo 583 056 obyvatel, z toho 285 777 mužů a 297 279 žen. Celkový úbytek obyvatel v kraji v přepočtu na obyvatele představuje 0,9 osob na tis. obyvatel.

Tabulka 2: Věkové složení tvůrců působících v současné době na území Zlínského kraje.

Datum narození	Věková struktura	Počet	% z celkového počtu (248)	% z počtu těch, kteří uvedli věk (229)
od r. 1989 dále	do 30 let	9	3,6%	3,9%
od r. 1968 do r. 1988	30 – 50 let	81	32,6%	35,4%
od r. 1953 do r. 1967	51 – 65 let	78	31,4%	34%
do r. 1952	nad 65 let	61	24,5%	26,6%
neuveďlo věk	neuveďeno	19	7,6%	x
Celkem		248	100%	100%

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Přehled věkového složení tvůrců věnujících se tradiční rukodělné výrobě na území Zlínského kraje vychází z výzkumu realizovaného v rámci tvorby této Koncepce. Kvalitativně je výzkum zhodnocen v kapitole 1.5.4. na stranách 25 – 30. Z celkového počtu 248 tvůrců, kteří se do výzkumu zapojili, je jich největší část ve věkovém rozmezí 30 – 50 let (32,6 %) a v kategorii 51 – 65 let (31,4 %). Poměrně silně je také zastoupena věková skupina nad 65 let (24,5%). Vzhledem k tomu, že značná část tvůrců se do výzkumu nezapojila, mimo jiné z důvodu obav z poskytnutí osobních údajů, není toto číslo aktivních tvůrců konečné. Odborní pracovníci regionálních muzeí evidují dalších 271 výrobců, se kterými aktivně spolupracují při programech věnovaných prezentaci tradiční rukodělné výroby nebo se s nimi setkávají v terénu. Převážná většina těchto výrobců je v postproduktivním věku a i to byl jeden z důvodů, proč nechtěli vyplnit dotazník a ve výzkumu figurovat.

Celkově lze proto konstatovat, že největší skupinu budou tvořit výrobci ve věkové skupině nad 65 let a stárnutí a umírání tvůrců je jedním ze zásadních faktorů ovlivňujících stav tradiční rukodělné výroby na území Zlínského kraje.

Tabulka 3: Srovnání počtu tvůrců v oboru tradiční rukodělné výroby v jednotlivých krajích České republiky.

Kraj	Počet obyvatel k 31. 12. 2017	Počet tvůrců (zdroj: www.lidovaremesla.cz)	Počet tvůrců přepočten na 10.000 obyvatel
Jihočeský	640 196	29	0,45
Jihomoravský	1 183 207	73	0,62
Karlovarský	295 686	1	0,03
Královéhradecký	551 089	34	0,61
Liberecký	441 300	14	0,31
Moravskoslezský	1 205 886	14	0,11
Olomoucký	633 178	19	0,3
Pardubický	518 337	123	2,37
Plzeňský	580 816	16	0,27
Praha	1 294 513	26	0,2
Středočeský	1 352 795	33	0,24
Ústecký	821 080	5	0,06
Vysočina	508 916	11	0,21
Zlínský	583 056	227*	4,25/8,93

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Tabulka nabízí orientační srovnání počtu tvůrců, kteří se věnují tradiční rukodělné výrobě v rámci celé České republiky. Data k jednotlivým krajům byla převzata z webových stránek www.lidovaremesla.cz, které spravuje Národní ústav lidové kultury ve Strážnici. Stránky se věnují historii lidových řemesel a lidové umělecké výroby v České republice a je zde vytvořena průběžně aktualizovaná databáze zahrnující konkrétní tvůrce a obor činnosti, kterému se věnují. Na tvorbě databáze se podílejí krajská pověřená pracoviště v péči o tradiční lidovou kulturu. V databázi dostupné z webových stránek www.lidovaremesla.cz figurovalo ke konci dubna 2018 na území Zlínského kraje 227 tvůrců, nicméně pro potřeby této Koncepce bylo dále v textu jako východisko použito zjištění z výzkumu současného stavu tradiční rukodělné výroby realizovaného od září 2017 do konce května 2018. Viz. kapitola 1.5. této Koncepce.

*Číslo 227 představuje počet tvůrců na území Zlínského kraje, dostupné na webových stránkách www.lidovaremesla.cz ke konci dubna 2018. Do terénního šetření se však zapojilo 248 tvůrců. Reálný počet tvůrců, o kterých víme, že v současné době na území Zlínského kraje působí, je dokonce 521.

1.4. Analýza a zhodnocení současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji

Tradiční rukodělná výroba je dodnes živou součástí tradiční lidové kultury a jako taková je i trvalou součástí života naší společnosti, našich kulturních a národních tradic. Je specifická mj. tím, že se u ní v celé řadě případů až do současnosti uchoval proces předávání souvisejících vědomostí a zkušeností z generace na generaci. Přesto, že je tradiční rukodělná výroba pro většinu společnosti příznačná především svými konkrétními výstupy – výrobky, dovednosti a zkušenosti jednotlivých řemeslníků a výrobců představují hodnotu nehmotnou, která existuje vždy pouze s konkrétním člověkem. Pokud ji nepředá dalším pokračovatelům, příp. není alespoň zachycena dokumentačním výzkumem, nenávratně zmizí. I když se, jak ukázal výzkum podrobněji popsany v následující kapitole, do současnosti dochovalo poměrně velké množství odvětví tradiční rukodělné výroby, řadě z nich se již věnují jen jednotlivci. Je proto nezbytné zaměřit na tyto ohrožené kořeny naší vlastní kulturní identity patřičnou pozornost a pokusit se o jejich uchování následujícím generacím.

Tradiční lidovou kulturu i její jednotlivé součásti je nutné vnímat jako dynamický, stále se vyvíjející systém. To platí i pro tradiční rukodělnou výrobu, která vždy podléhala civilizačnímu tlaku. Existenci jednotlivých oborů tradiční rukodělné výroby, pravdivost materiálu a užití technologie, která je v souladu s tradicí, ovlivňuje především poptávka, někdy ale také přirozená lidská snaha o maximální zjednodušení vlastního úsilí. Určitou roli může v některých případech hrát dostupnost materiálu nebo jeho kvalita, možnost použít potřebné nástroje nebo stroje, někdy také technické nebo hygienické normy.

Protože je tradiční rukodělná výroba významnou součástí lidové kultury a hrála důležitou roli jako jeden z hlavních zdrojů obživy velké části lidových vrstev, stala se předmětem zájmu národopisců, muzejníků, později také rozsáhlých etnologických výzkumů muzejních, akademických i jiných specializovaných pracovišť. Jako příklad dobré praxe lze v tomto ohledu uvést odbornou výzkumnou činnost Ústředí lidové umělecké výroby a jeho vzorkových dílen v Uherském Hradišti, které ve druhé polovině 20. stol. významně ovlivnilo rozvoj a uchování některých rukodělných činností a řemesel na území dnešního Zlínského kraje.

Teoretickou základnu pro studium tradiční rukodělné výroby pak položili především odborníci z akademických, ale také z muzejních pracovišť. Z poměrně rozsáhlých publikačních aktivit odkazujeme případně zájemce pouze na nejvýznamnější literaturu k předmětu této koncepce, za kterou lze považovat samostatnou kapitolu věnovanou lidové výrobě v monografii *Československá vlastivěda III. Lidová kultura* (1968), dále publikaci Josefa Jančáře *Lidová rukodělná výroba na Moravě* (1988) nebo vybraná hesla oborového kompendia *Lidová kultura. Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska* (2007). Za důležitý pramen pro studium tradiční rukodělné výroby lze také považovat videoencyklopedii *Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České republice*, kterou od roku 1997 rediguje a vydává Národní ústav lidové kultury se sídlem ve Strážnici. Ten také spravuje doménu www.lidovaremesla.cz.

Novodobému výzkumu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji se v současnosti věnují především muzejní instituce sídlící na jeho území. Mimo základní sbírkotvorné aktivity zaměřují svou pozornost především na identifikaci nových tvůrců, dokumentaci a redokumentaci výroby, řemeslných a technologických postupů, pořizování kresebných, fotografických a audiovizuálních záznamů, dále také na tvorbu odborných databází, terminologické otázky a samozřejmě i na implementaci všech těchto odborných výstupů do výstavní činnosti, ale také celé řady prezentačních a výukových programů, o nichž bude pojednáno dále.

Hlavními dokumenty, které sehrávají rozhodující roli při péči o nehmotné kulturní dědictví, jehož součástí je i tradiční lidová kultura v České republice, jsou zejména dokumenty UNESCO *Doporučení k ochraně tradiční a lidové kultury* z roku 1989 a *Úmluva o zachování nemateriálního kulturního*

dědictví z roku 2003, která byla Českou republikou ratifikována a od roku 2009 se stala součástí našeho právního řádu. Ochranu a systematickou podporu tradiční lidové kultury a jejich jednotlivých součástí iniciují na státní úrovni především Státní kulturní politika na léta 2015–2020 (s výhledem do roku 2025) a již v pořadí třetí střednědobá Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na období 2016–2020. Oba tyto strategické dokumenty přijala svými usneseními vláda České republiky. Na krajské úrovni se podpory tradiční rukodělné výroby významně dotýká Koncepce rozvoje místní kultury Zlínského kraje na léta 2015–2024 a jako svůj hlavní cíl ji řeší právě tato koncepce.

1.5. Kvantitativní analýza současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji

1.5.1. Východiska výzkumu současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji

Současný stav tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji ovlivnila řada činitelů. Historický vývoj a výskyt určitých odvětví tradiční rukodělné výroby, rozčleněných v kapitole 1.1.2. Základní pojmosloví této Koncepce, má řadu určujících faktorů. Především se jednalo o výchozí dostupné suroviny, které mohly sloužit nejen k vlastní potřebě, ale také k produkci pro trh. Velkou roli hrálo shromáždění potřebných znalostí, postupů a zdokonalování technologií i v závislosti na vývoji vědění a přesunu poznatků do lidového prostředí.

Na území Zlínského kraje se historicky vyskytovaly především obory rukodělné činnosti využívající ke své činnosti dřevo, proutí, slámu, hlinu či textilní vlákna i materiály živočišného původu (vlna, kůže) a další. V hornatých oblastech Valaška a Podřevnicka byla výroba dřevěného nářadí, nádobí i šindele významným zdrojem přivýdělku obyvatel závislých na málo úrodné půdě. Na Valašsku kromě práce se dřevem v minulosti kvetlo tkalcovství, specifická lokálně omezená výroba zavíracích nožů, tzv. křiváčkářství (Růždka, Bystřička, Ratiboř, Hošťálková), v okolí Vlašských Klobouk výroba papučí, na Rožnovsku pletení punčoch. Na Kroměřížsku byly jedním z hlavních středisek práce s proutím Morkovice. V oboru práce se slámou a hotovení slaměných nádob pro domácnost a hospodářství patřily k vyhlášeným mistrům *slaměnkáři* z Březové u Vizovic. Naleziště vhodné hlíny v Pomoraví byly základním předpokladem pro působení velkého množství hrnčičů na Uherskohradištsku (Tupesy, Modrá, Velehrad, Jalubí).

Dokumentaci a výzkumu řemesel se po roce 1945 věnovala nejen okresní muzea, ale především Ústředí lidové umělecké výroby, které mělo do značné míry podchycen nejen výskyt řemeslníků, jejich profesní úroveň, ale také předávání zkušeností, technologických znalostí a postupů. Po rozpadu ÚLUV v 90. letech 20. století se dokumentace, a do jisté míry i spolupráce s tvůrci, přesunula výhradně na půdu muzejních institucí, které s mnoha výrobci komunikují a v rámci své činnosti je zvou ke spolupráci na programech zaměřených na prezentaci tradičních řemesel. Zkušeností tvůrců zhusta využívají spolky a sdružení, které na vesnicích a městech nyní spolu s muzei nesou hlavní břímě předávání informací a zkušeností. V rámci své edukační strategie se muzea specializují na komplexnější aktivity, k jejichž realizaci je nezbytné vybavení zázemí potřebné k naplňování záměru vzdělávat děti a mládež.

Muzea disponují různě rozsáhlými databázemi kontaktů budovaných po dlouhá desetiletí, příležitostně aktualizovaných po zjištění nových skutečností a provádění dílčích terénních výzkumů. Základní výzkum stavu rukodělné výroby, který by systematicky mapoval území Zlínského kraje, iniciovalo Slovácké muzeum v Uherském Hradišti jako krajské Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje v letech 2004 a 2005.

Prostřednictvím rozeslaných dotazníků byly osloveny obecní a městské úřady ve Zlínském kraji, kronikáři i dobrovolní spolupracovníci a informátoři muzea. Celkem bylo odesláno přes 730 dotazníků. Návratnost byla v prvním kole 104 vyplněných dotazníků a 49 negativních odpovědí na výskyt nebo aktivní práci lidového tvůrce v lokalitě. Přesto zjištěná data přinesla rámcový přehled o stavu tradiční lidové výroby ve Zlínském kraji, základní informace o samotných výrobcích i množství fotografické dokumentace. Výzkum pokračoval dalším kolem dotazníkové akce, do níž se na základě poskytnuté jednotné metodiky již zapojila i partnerská pracoviště. Byl samozřejmě také doplňován a rozšiřován terénním výzkumem u samotných výrobců a v jejich dílnách. Výstupem bylo vytvoření databáze lidových výrobců a jejich evidence v programu BACH, pro který byla Slováckým muzeem navržena struktura a funkční modul. Licence k databázi dostaly na základě spolupráce na projektu všechna partnerská muzea, tzn. Muzeum JV Moravy ve Zlíně, Muzeum regionu Valaško a Muzeum

Kroměřížska v Kroměříži. O formulované dotazníky i databázi v programu BACH projevila zájem další ministerstvem kultury pověřená pracoviště.

1.5.2. Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji 2017–2018

Pro potřeby analytické části Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu Zlínského kraje se ukázalo jako nezbytné identifikovat současný stav tradiční rukodělné výroby na území kraje. Výzkum dává jedinečnou možnost zhodnotit současné působení tvůrců v různých oborech tradiční rukodělné výroby.

Výzkum byl proveden formou dotazníkového šetření, realizovala jej pracovní skupina složená z odborných pracovníků regionálních muzeí.

Postup výzkumu:

1. Koncipování obsahu dotazníků a konzultace v rámci celé pracovní skupiny
2. Převedení dotazníků do elektronické podoby s možností on-line vyplnění pro respondenty
3. Distribuce dotazníků
4. Sledování návratnosti
5. Urgence vyplnění dotazníků
6. Sumarizace dat
7. Analýza

Dotazníkový výzkum byl rozdělen do dvou okruhů:

1. Dotazník směřující do měst a obcí Zlínského kraje
2. Dotazník směřující ke konkrétním výrobcům

1.5.3. Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji – Města a obce

Dotazník adresovaný do měst a obcí měl především zmapovat vztah obcí k prezentaci tradiční rukodělné výroby, informovat o probíhajícím výzkumu, podnítit obce ke spolupráci a distribuci druhého dotazníku konkrétním tvůrcům pracujícím v lokalitě.

Dotazník byl elektronicky odeslán do 305 obcí Zlínského kraje 13. 9. 2017.

Tabulka 4: Dotazníkový výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji – obce a města. Návratnost.

Okres	Počet oslovených obcí a měst	Celkem odpovědi	Návratnost v procentech
Kroměříž	79	56	70,88 %
Uherské Hradiště	76	76	100 %
Vsetín	61	52	85,24 %
Zlín	89	48	53,9 %
ZK celkem	305	232	76,06 %

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Zástupci obcí odpovídali na 4 otázky dokumentující snahu o prezentaci rukodělné výroby a péči o kulturní hodnoty lokality.

Následuje vyhodnocení odpovědí na jednotlivé otázky.

1. KONAJÍ SE VE VAŠÍ OBCI/MĚSTĚ TRHY A JARMARKY, KTERÝCH SE ÚČASTNÍ LOKÁLNÍ LIDOVÍ VÝROBCI?

Tabulka 5: Pořádání trhů a jarmarků s účastí tvůrců

Okres	NE	ANO
Kroměříž	43	13
Uherské Hradiště	37	39
Vsetín	24	28
Zlín	33	15
ZK celkem	137	95

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Výzkum prokázal, že bezmála 41 % obcí a měst v rámci ZK má snahu o vytvoření podmínek pro prezentaci tradiční rukodělné výroby, bez ohledu na velikost sídla a počet obyvatel. Menší obce a městyse pořádají většinou akce, které prezentují jejich obyvatele či výrobce z blízkého okolí. Datum konání je převážně směřováno do období před Vánoci, nebo Velikonoci případně jsou svázány s jiným pro obec významným datem, např. konání hodů nebo poutě. Obec se obvykle významnou měrou podílí na pořádání těchto prezentačních akcí. Města s počtem obyvatel vyšším než 6 000 spolupracují při realizacích rozsáhlejších trhů a jarmarků s místními spolky nebo sdruženími, často je hlavním pořadatelem místní dům kultury, zapojena jsou také místní nebo regionální muzea.¹

¹ Detailní rozpis obcí, které pořádají akce věnované prezentaci tradiční rukodělné výroby, viz příloha č. 1.

2. PŮSOBÍ VE VAŠÍ OBCI/MĚSTĚ INSTITUCE, SPOLEK NEBO SKUPINA LIDÍ, KTERÍ SE VĚNUJÍ SBÍRÁNÍ PŘEDMĚTŮ DOKUMENTUJÍCÍCH TRADIČNÍ LIDOVOU KULTURU V LOKALITĚ?

Tabulka 6: Spolky a instituce dokumentující tradiční lidovou kulturu

Okres	NE	ANO
Kroměříž	50	6
Uherské Hradiště	56	20
Vsetín	45	7
Zlín	37	11
ZK celkem	188	44

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Aktivity směřující k zachování dokladů o tradiční lidové kultuře v lokalitě jsou obvykle vázány na zavedené instituce. V rámci průzkumu byla tato činnost zjištěna v téměř 19% dotázaných obcí. V případě větších měst se jedná o regionální i městská muzea. V obcích pak o obecní muzea či pamětní síně, také o spolky nebo folklorní soubory, případně soukromé sběratele a nadšené jednotlivce zřizující nebo spravující místní památkové domky.²

3. JE VE VAŠÍ OBCI/MĚSTĚ MÍSTNÍ MUZEUM, VÝSTAVNÍ SÁL ČI PAMÁTKOVÝ DOMEK PŘÍSTUPNÝ VEŘEJNOSTI?

Tabulka 7: Muzea, výstavní prostory

Okres	NE	ANO
Kroměříž	45	11
Uherské Hradiště	39	37
Vsetín	35	17
Zlín	34	14
ZK celkem	153	79

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Ve více než 34 % obcí a měst Zlínského kraje se nachází muzeum (regionální, místní), galerie, výstavní síň či kulturní prostor, kde se pravidelně konají výstavy nebo se zde nachází památky lidového stavitelství přístupné veřejnosti. Ve městech s více než 5 000 obyvateli se jedná o regionální muzea případně jejich pobočky, nebo muzea zřizovaná přímo městským či obecním úřadem, respektive kulturním domem. Menší obce mají často alespoň prostor v rámci společenského centra nebo

² Detailní rozpis obcí, ve kterých se nachází instituce/spolek/skupina osob dokumentujících tradiční lidovou kulturu, viz příloha č. 2.

Obecního úřadu, kde se konají různé výstavy.³ Veřejně přístupné památky lidového stavitelství (památkově chráněné i bez památkové ochrany) jsou převážně ve vlastnictví obcí nebo regionálních muzeí – Rymice (Muzeum Kroměřížska), Topolná čp. 93 a čp. 90 (Slovácké muzeum v Uh. Hradišti), Vlčnov čp. 57 (Muzeum Jana Amose Komenského v Uh. Brodě) a další. Samostatnou a podstatnou kategorií je Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm se svými třemi areály (Valašská dědina, Dřevěné městečko a Mlýnská dolina), které je zároveň národní kulturní památkou a kde se během roku koná bohatý program zaměřený právě na prezentaci Tradiční rukodělné výroby. Nelze opomenout stále rostoucí potenciál Muzea v přírodě Rochus v Uherském Hradišti, fungujícího od roku 2016.

4. KONÁ NEBO SE V MINULÝCH 3 LETECH KONAL VE VAŠÍ OBCI/MĚSTĚ KURZ NĚKTERÉ RUKODĚLNÉ TECHNIKY?

Tabulka 8: Pořádání kurzů rukodělných technik

Okres	NE	ANO
Kroměříž	50	6
Uherské Hradiště	57	19
Vsetín	39	13
Zlín	41	7
ZK celkem	187	45

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Aktivita směřující k předávání znalostí o technologie některého z oborů rukodělné výroby vykazuje 19 % z dotázaných obcí.⁴ V některých případech se jedná o jednorázové akce či workshopy, v menší míře o systematické kurzy zaručující určitou míru zvládnutí techniky. Často jsou zaměřeny na zvykoslovné předměty (pletení pomlázek, zdobení kraslic). Jistou roli hraje tradice výskytu této techniky – např. pletení z proutí v Morkovicích, výskyt výrobce v lokalitě či blízkém okolí a ochota spolupracovat na předávání zkušeností. Důležitá je také dostupnost materiálů a nástrojů potřebných k činnosti (sláma, textilie) i finanční náklady spojené s kurzem. Nezastupitelnou roli v tomto ohledu mají muzea, místní spolky, jednotlivci a např. i základní organizace Českého svazu ochránců přírody a sdružení s alternativním přístupem k životnímu stylu (např. permakultura, fair-trade a jiné ekologické organizace).

³ Detailní rozpis obcí, ve kterých se nachází muzeum, galerie nebo výstavní síň či památkový domek přístupný veřejnosti, viz příloha č. 3.

⁴ Detailní rozpis obcí, ve kterých se uskutečnil kurz věnovaný původní rukodělné technice, viz příloha č. 4.

1.5.4. Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji – Výrobci

Výzkum se zaměřením na stále živé rukodělné techniky probíhal formou dotazníkového šetření. **Dotazník byl adresován přímo tvůrcům.** Kontakty na tvůrce byly získány ze stávajících databází zapojených muzeí, případně prostřednictvím obecních úřadů oslovených ke spolupráci, kdy obecní úřady předaly dotazník místnímu tvůrci. Otázky v dotazníku směřovaly k osobnosti respondenta a jeho profesnímu zařazení s důrazem na způsob získání dovedností v oboru, pracovní profesní zařazení, tedy zda je pro něj technika, kterou ovládá, koníčkem, přivýdělkem, zda je jeho hlavní pracovní činností a způsobem obživy. Součástí dotazníků byly otázky zjišťující, zda je tvůrce držitelem odborného ocenění, míru jeho prezentace v médiích a zda existují jeho žáci a potenciální následovníci. Součástí výzkumu bylo také prvotní zajištění fotodokumentace práce výrobce, která je shromážděna v příslušném muzeu.

Dotazníky byly rozesílány výrobcům e-mailem a poštou od 15. 9. 2017 a výsledky představují stav odpovědí ke dni 30. 6. 2018.

Do výzkumu se zapojilo 248 výrobců:

Tabulka 9: Počty odeslaných a vyplněných dotazníků tvůrcům

Okres	Oslovení výrobcí	Počet odpovědí
Kroměříž	17	19
Uherské Hradiště	119	99
Vsetín	72	72
Zlín	126	58
ZK celkem	334	248

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Tabulka 10: Počet tvůrců zabývajících se konkrétními obory tradiční rukodělné výroby.

Dle oborů tradiční rukodělné výroby lze podle jednotlivých okresů provést přehled o počtu tvůrců věnujících se konkrétním technikám a oborům. To je důležitým východiskem pro stanovení oborů ohrožených zánikem a cílení podpory ke konkrétním oblastem.

Tabulka s přehledem počtu výrobců je členěná dle oborů (viz bod 1.1.2.). Celkový počet výrobců 250 je dán tím, že 2 z výrobců uvedli jako obor své činnosti dvě rozličné techniky a figurují tudíž ve výzkumu dvakrát. Disproporce mezi počtem oslovených tvůrců (334) a počtu odpovědí (248) je způsobena mj. neaktivitou tvůrce (přestal obor své činnosti vykonávat), jeho úmrtím nebo také neochotou na výzkumu spolupracovat z důvodu obav při poskytnutí osobních údajů.

Červeně jsou uvedeny počty výrobců, kteří se do výzkumu nezapojili. Informace o počtech výrobců poskytli odborní pracovníci regionálních muzeí. Řada tvůrců i přes několik urgencí nevyplnila dotazníky, ale přesto jsou v oblasti tradiční rukodělné výroby aktivní.

Do celkového součtu jsou zapojeni i regionální výrobci potravin a nápojů (130 zjištěných), kteří nebyli v minulosti zkoumáni. V oblasti tradiční rukodělné výroby se jedná o okrajový obor, který se prolíná s potravinářskou výrobou. Jeví se jako žádoucí věnovat v budoucnu této oblasti samostatnou pozornost pro ucelené zmapování tradičního potravinářství na území Zlínského kraje (potravinářství – pekařství, cukrářství, mlékařství, včelařství, ovocnářství, zelinářství, maso-uzenářství, vinařství, bylinařství, lihovarnictví a další).

Obor činnosti	Specifikace oboru	Okres Kroměříž	Okres Uh. Hradiště	Okres Vsetín	Okres Zlín	Celkem
Hrnčířství - výroba keramiky	režná hrnčina	1	21	4	5	31
	zakuřovaná hrnčina glazovaná hrnčina majolika (fajánse) kamenina, jiné	1	17	1	4	23
Kamnářství	výroba kachlí, stavba kamen		1			1
Hliněné stavitelství	výroba hliněných cihel, výroba hliněných omítek původní technologií					0
Pletení z přírodních pletiv	sláma, proutí či pedig, orobinec, loubek, lýko, rákos, kukuřičné šustí, jiné	7	7	8	7	29
			4	1	1	6
Práce se dřevem						35
						36
	tesařství, truhlářství, bednářství, stolařství, kolářství, výroba zemědělského nářadí	2	1	2	1	6
			1	1	2	4
	výroba drobného domácího náčiní řezáním, dlabáním, štípáním nebo soustružením			2		2
		1	3	4	1	9
	výroba hraček			1	2	3
			1	1		2
	výroba šindele			3		3
				3		3
	výroba dřevěných předmětů vylévaných kovem nebo jinak zdobených		2	1		3
	dřevořezba umělec. charakteru - plastiky, reliéfy, práce se samorosty ad		4	7	7	18
		1	4	9	4	18
Práce s textiliemi						42

						37
	zpracování lnu, konopí, vlny, bavlny, pletení a vázání, tkaní, barvení, modrotisk, potisk	1		9	1	11
			5	6	2	13
	šití a výroba krojových součástí, výroba oděvních doplňků – vonic, věnečků a další.		8	5		13
			8		4	12
	vyšívání (výřez, malování jehlou, křížková, dírková		7	3	1	11
			2	1		3
	šňůrování, cifrování, aplikace, a další.)					0
	krajčářství (paličkování, háčkování, síťování, šitá krajka ad.)	1	2	2	2	7
			3	4	2	9
	malování na textil (malba na krojové součástky, stuhy a další.)					0
Zpracování kůže						9
						8
	ševcovství, šití krojové obuvi, opasků		3	3	1	7
			1	2		3
	brašnářství, výroba kabelí, brašen					0
					1	1
	kožešnictví, výroba kožichů, čepic, beranic a další. doplňků			2		2
	sedlářství, výroba koňských strojů					0
				3	1	4
Práce s kovem						16
						6
	kovářství a podkovářství, umělecké kovářství, výroba původních zámků a klíčů	1	6	2	3	12
		1	2	2	1	6
	drátování		1		3	4

Práce se sklem						2
						6
	sklářství a výroba skla foukaného, broušeného, malovaného, historické repliky		1			0
						1
	výroba vitráží, podmalba na skle, doplňky a skleněné ozdoby (vánoční)		1	1		2
			1		4	5
Práce s kamenem	kamenictví, opracování kamene, výroba brousků			1		1
Práce s perletí	perleťářství, výroba knoflíků, ozdob, kotulí			1		1
Práce s papírem	vystřihovánky, papírové ozdoby (vánoční)		1			1
Výroba zvykoslovných předmětů						37
						35
	zdobení kraslic (technika batikování, vyškrobování, polepování slámou, zdobení voskovým reliéfem aj.)	1	16	4	8	29
			7	5		12
	výroba a stavba betlémů z různých materiálů					0
	výroba, zdobení a příprava hodových práv nebo masopustních práv					0
			2			2
	výroba, zdobení a úprava hodových a dožínkových věnců					0
			2			2
	výroba ozdob (papírové či jiné rúže) k hodům, jízdě králů aj. příležitostem					0
			19			19
	vizovické či jiné zvykoslovné pečivo určené ke konzumaci			1	7	8

Výroba hudebních nástrojů (užívaných v lidových hudbách)	gajdy, píšťaly, flétny, cimbál, housle a další.			1		1
			1	1	3	5
Práce s voskem a parafinem	výroba svíček, výroba voskových obětín				1	1
					1	1
Výroba regionálních potravin (výroba nejen pro vlastní potřebu)						31
						67
	zvykoslovné pečivo – koláčky, svatební koláče, trdelníky, boží milosti, vánoční oplatky apod.			3	4	7
			10	1		11
	perník (tlačený do formy nebo vykrajovaný, zdobení perníků)	1	4	4	3	12
			2	1		3
	další potraviny - klobásky, chléb, placky, sušené ovoce, med, povidla, výroba čajů, sběr a sušení bylin, a další.	1	8	1	2	12
		1	39	10	3	53
Produkce regionálních nápojů	maloproducenti vína, destilátů, likérů, moštů, sirupů, medoviny a další.		2	1		3
			32			32
Jiné		3	4		2	9
			7	1	2	9
Součet		19	99	74	58	250
						271
Celkem						521

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Z přehledu počtu výrobců zjištěných na základě výzkumu vyplývá, že personálně silně zastoupeny jsou obory věnující se práci se dřevem, přírodními pletivy i keramikou, které mají v regionech dlouholetou tradici. Podobně je tomu u textilních technik, které směřují především k tvorbě krojových součástek a výzdobě oděvů. Nepodařilo se dostatečně podchytit především domácí výrobu zvykoslovných předmětů, která je bezesporu bohatší než jak výzkum ukázal, stejně tak je tomu v oblasti produkce regionálních potravin a nápojů, které mnozí výrobci nebo respondenti nereflektovali jako součást tradiční lidové kultury.

Problematická je oblast práce se dřevem – truhlářství. Zde jsou zařazeny pouze subjekty, které používají jako výchozí materiál dřevo, nikoli dřevěné polotovary a produkty (lamino apod.). Pokud by výzkum zahrnoval i tyto suroviny, byl by počet výrobců v oblasti práce se dřevem několikanásobně vyšší. Obdobně je tomu u práce se sklem, která osciluje na okraji řemeslné, uměleckořemeslné a tovární výroby, často s velmi nejasnými hranicemi. Respondenti z toho důvodu sklářskou výrobu prakticky nepodchytili, s výjimkou malby na sklo, tvorby vitráží a další.

Tabulka 11: Pracovně organizační začlenění tvůrců věnujících se rukodělné výrobě.

Pracovní zařazení	Okres Kroměříž	Okres Uh. Hradiště	Okres Vsetín	Okres Zlín	Celkem
Živnost	14	38	27	14	93
Přivýdělek	2	20	14	11	47
Záliba	3	34	31	31	99
V zaměstnaneckém poměru		1			1
Neuvedeno		6		2	8
celkem	19	99	72	58	248

Zdroj: vlastní zpracování – Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.

Z celkového počtu 248 výrobců zapojených do výzkumu jich 39,9 % uvádí svou činnost jako zálibu, pro 37,5 % je rukodělná aktivita hlavním zdrojem obživy a jsou na ní existenčně závislí nejen oni, ale často celé rodiny. Necelých 19 % dotazovaných uvádí činnost jako přivýdělek, přičemž není patrné, zda mají pro uvedenou činnost živnostenskou oprávnění. Někteří výrobci uvedli zrušení živnosti.

1.5.5. Výzkum současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji - Školství

Pro udržování lidové kultury je klíčová schopnost předávat naučené dovednosti z generace na generaci. Prvním zprostředkovatelem tradice by měla být rodina, na kterou v rámci povinné školní docházky systematicky navazují učitelé. Nejvyšší možnost působení mají učitelé v mateřských školách a na 1. stupni ZŠ, protože v tomto období si žák vytváří silné emocionální vazby ke kulturnímu prostředí, ve kterém se pohybuje. Vedle povinného výchovně-vzdělávacího procesu hrají důležitou roli i mimoškolní - většinou neformální a dobrovolné - aktivity dětí v kroužcích SVČ, folklorních souborech či sdruženích a v ZUŠ.

Další část výzkumu byla proto věnována základním i uměleckým školám a jejich aktivitám, školám v oblasti tradičních řemesel a uměleckým školám věnujícím se práci s tradičními technologiemi a technikami a využívajícím spolupráci s tvůrci při realizaci uměleckých záměrů.

1.5.5.1. Školství ve Zlínském kraji

Pro zjištění základní údajů byly konkrétními dotazy obeslány především specializované střední umělecko-průmyslové školy a Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, nebyly opomenuty ani informace ze Základních škol získané rešerší rámcových vzdělávacích programů.

V rámci dotazníkového šetření bylo osloveno 9 specializovaných středních škol. Informace poskytlo 6 škol. Konkrétně **Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Valašské Meziříčí, Střední odborná škola Luhačovice, Střední odborná škola Josefa Sousedíka Vsetín, Střední škola nábytkářská a obchodní v Bystřici pod Hostýnem, Střední škola oděvní a služeb Vizovice, Odborné učiliště Kelč**. Další informace byly doplněny z výročních zpráv a z webových stránek škol.

1.5.5.2. Základní školství

Ve Zlínském kraji působí 316 mateřských škol a 258 základních škol. Žádná ze škol není výrazněji zaměřená na sledovanou oblast. Informace byly zjištěny rešerší rámcových vzdělávacích programů (dále RVP) a konzultací s učiteli. RVP základních škol jsou obsáhlé metodické dokumenty obecného zaměření. Řemesla jsou zmíněna pouze v RVP **Člověk a svět práce na 1. stupni - práce s drobným materiálem**. Očekávaným výstupem předmětu je žákovská tvorba předmětů z přírodních i netradičních materiálů a využití prvků lidové tradice při tvořivých činnostech. Učivo v této části zahrnuje lidové zvyky, tradice a řemesla.

Lidová slovesnost a hudba je přibližována dětem na 1. stupni ZŠ zejména v předmětech **výtvarná a hudební výchova, český jazyk** (díky obsahu čítanek – lidová slovesnost) a **vlastivěda** (zvykosloví). Metodický portál RVP uvádí inspiraci lidovou kulturou nejvíce v hudební výchově. Ve výtvarné výchově základních škol se většinou omezuje do období před dvěma největšími křesťanskými svátky (Vánoce, Velikonoce). Rozsah a náročnost práce je zásadně omezena vybavením škol, které většinou nedovoluje větší seznámení dětí s lidovými řemesly (zvláště s těmi časově či finančně náročnějšími) přímo ve výuce. Od 2. stupně ZŠ bývají do výuky zařazeny dílny, které jsou však časově značně podhodnoceny, což stačí pouze k seznámení se žáků základním nářadím bez dalšího povědomí o způsobu práce a praktické výuky.

Prohlubování znalostí ve sledované oblasti nejvíce závisí na osobnosti a iniciativě vyučujícího. Učitelé získávají informace a podněty většinou samostudiem a v závislosti na svých zájmech.

1.5.5.3. Základní umělecké školství

Z celkem 29 základních uměleckých škol jich 20 zřizuje Zlínský kraj, 3 obce a 6 soukromé subjekty. Na některé jednodušší rukodělné techniky či práci s přírodními materiály se ZUŠ zaměřují v rámci výtvarného oboru. Cílem oboru je ale v první řadě podporovat a rozvíjet dětskou tvořivost, kreativitu a imaginaci. Pokud žáci pracují v ZUŠ s tradičními materiály a technikami (nejčastěji keramická hlína), je pro vyučující prvořadé, aby se tyto materiály žáci naučili osobitě rozvíjet. Nejedná se o pouhé rutinní předávání manuálních a řemeslných dovedností.

1.5.5.4. Střediska volného času a Domy dětí a mládeže

V rámci mimoškolní činnosti se žáci mohou s technikami tradiční rukodělné výroby seznámit v zájmových kroužcích, většinou v nejrůznějších Střediscích volného času (SVČ) nebo Domech dětí a mládeže (DDM). Výhodou je neformální prostředí a větší časová dotace zaměřená na jednu aktivitu. Toho není možné dosáhnout v základním školství vázaném školními vzdělávacími programy (ŠVP) a rámcovými vzdělávacími programy (RVP). Podle obsahové analýzy nabídky kroužků Zlínského kraje se nabídka v oblasti řemesel omezuje na keramiku a práci s hlinou. Keramický kroužek nabízí rovných 20 z celkových 22 SVČ ve Zlínském kraji. Výjimečně nacházíme paličkování, háčkování, drátkování (3 x paličkování, 1 x háčkování, 1 x drátkování, 1 x textilní techniky). U zbylých rukodělných kroužků nelze podle názvů přesně určit jejich obsah (1 x tvořeníčko, 1 x tvořivá dílna, 1 x kreativní svět, 1 x dílnička, 1 x šikulové, 1 x klub ručních prací).

1.5.5.5. Uměleckoprůmyslové školy a učiliště

Z celkem 67 středních škol (včetně 16 gymnázií) mají tradiční rukodělnou výrobu, předávání, a její další rozvíjení v základní náplni některé uměleckoprůmyslové školy nebo učiliště. Jedná se o školy se skupinou oborů 82 – Umění a užité umění. Tyto školy rozvíjejí zejména taková umělecká řemesla, která jsou charakteristická vysoce kvalifikovanými rukodělnými pracemi. K jejich provozování je potřeba umělecký talent a velká škála specializovaných dovedností.

Počtem studentů, komplexností oborů i úspěchy vyniká ve Zlínském kraji **Střední uměleckoprůmyslová škola Uherské Hradiště**. Výroční zprávy této školy mají ve svém doporučení pro budoucí období stanoveno zachovávat tradiční obory v harmonii s novými médii. Klade se důraz na řemeslo, které spolu s výtvarným zpracováním přináší hodnotné výstupy. Mezi obory nabízenými školou ke studiu jsou **keramika, grafický design, design obuvi, průmyslový design, design oděvu, kamenosochařství, multimédia, užitá fotografie**.

V rámci dotazníkového šetření bylo osloveno dalších 9 škol. Informace poskytlo 6 škol. Konkrétně Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Valašské Meziříčí, Střední odborná škola Luhačovice, Střední odborná škola Josefa Sousedíka Vsetín, Střední škola nábytkářská a obchodní v Bystřici pod Hostýnem, Střední škola oděvní a služeb Vizovice, Odborné učiliště Kelč. Další informace byly doplněny z výročních zpráv a z webových stránek škol.

Oslovené školy využívají projevy lidové kultury ke vzdělávání studentů nebo k jejich autorské tvorbě (ano 5 x, 1 x okrajově). U většiny případů se jedná o pevnou součást školního vzdělávacího programu (5 x). V jednom případě šlo o jeden projekt. Studenti se práci s přírodními materiály nebo původním rukodělným technikám a postupům věnují opakovaně (5 x), v jednom případě pouze částečně. Školy spolupracují s jednotlivými externími řemeslníky nebo firmami opakovaně (4 x). Pouze dvě školy takovou spoluprací nepotvrdily. Pedagogové a studenti čtyř škol se při své práci inspiroují v muzeích, galeriích nebo v muzeích v přírodě, nebo s nimi spolupracují. Dvě školy odpověděly negativně.

Školy spolupracující s paměťovými institucemi:

Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Valašské Meziříčí: Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Muzeum regionu Valašsko.

Střední škola nábytkářská a obchodní v Bystřici pod Hostýnem: Muzeum v Bruntále, zámek Vizovice, zámek Kunín, Jurkovičova vila v Brně, hrad Červený kameň (SK).

Střední odborná škola Luhačovice: Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, skanzen jižní Valašsko ve Valašských Kloboukách.

Střední odborná škola Josefa Sousedíka Vsetín: VMP Rožnov, Muzeum Tatra Kopřivnice, hrad Bouzov, Sovinec, Muzeum regionu Valašsko.

Projekty realizované školami v oblasti rukodělné výroby můžeme rozdělit na:

1. **Maturitní práce žáků** – volná tvorba studentů jednotlivců
 - **Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Valašské Meziříčí**
 - **Střední uměleckoprůmyslová škola Uherské Hradiště, obor grafický design**

2. **Jednorázové projekty** - se zapojením více studentů jednoho oboru
 - **Střední odborná škola Josefa Sousedíka Vsetín, obory: cukrář, kuchař, číšník, opravář zemědělských strojů, truhlář a tesař**

- **Střední škola nábytkářská a obchodní v Bystřici pod Hostýnem**
 - **Střední odborná škola Luhačovice**
 - **Střední uměleckoprůmyslová škola Uherské Hradiště, design oděvu**
- 3. Dlouhodobější a komplexnější projekty** – trvají delší období a jsou do něho zahrnuti všichni studenti oboru
- Projekt **Návrat ke košíkářství** v rámci oboru **zahradnické práce Odborného učiliště v Kelči**
 - **Střední uměleckoprůmyslová škola Uherské Hradiště, obor keramika**

1.5.5.6. Vysoké školství

V rámci výzkumu byla oslovena Fakulta multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, jako jediná vysoká škola v regionu, na jejíž půdě se s využitím prvků lidové kultury můžeme setkat. Sběr dat byl proveden jak rešerší publikovaných studentských prací, tak osobním rozhovorem s vedoucími ateliérů, případně jejich zástupci a samotnými studenty. Cílem bylo zjistit, zda existuje vztah ateliérů k projevům lidové kultury, a pokud ano, jakým způsobem se tyto prvky zapojují do vzdělávání studentů a uplatňují v jejich autorské tvorbě. Dotazy směřovaly k využívání původních rukodělných technik a postupů, prvků lidové kultury (i v jejich transformované podobě) nebo používání přírodních materiálů. Další otázky se týkaly zejména motivace, která podnítila vznik vybraných prací a případnou účast na výstavních projektech, kde byla tato díla prezentována.

Fakulta multimediálních komunikací (FMK) Univerzity Tomáše Bati (UTB) vznikla v roce 2002 z původního Institutu reklamní tvorby a marketingových komunikací při Fakultě technologické VUT v Brně se sídlem ve Zlíně. V současnosti fakulta zastřešuje 11 ateliérů, zaměřených na produktový, průmyslový a grafický design, přes design oděvu a obuvi až po audiovizuální tvorbu a reklamní fotografii. V návaznosti na výzkum v oblasti středního školství je také důležitým faktem, že řada studentů UTB absolvovala například Střední uměleckoprůmyslovou školu v Uherském Hradišti či Střední uměleckoprůmyslovou školu sklářskou ve Valašském Meziříčí.

Přestože v současné době výuka designu směřuje spíše k navrhování předmětů pro masovou strojovou výrobu a využívání nejnovějších technologií a materiálů, mají studenti možnost věnovat se také konceptuálnějším projektům na hranici volného a užitého umění, případně uplatňovat také předindustriální řemeslné postupy a tradiční materiály.

Prvky řemeslné a rukodělné tvorby se objevují v kontextu hned několika ateliérů FMK UTB. V rámci bakalářského studia jsou studenti, vedle současných trendů, seznamováni také s tradičními výrobními postupy. Tématu lidové kultury a tradičního řemesla se věnují především na základě vlastních preferencí, spíše výjimečně se objevuje ve formě zadání ročníkových prací. Stimulujícím prvkem pro zpracovávání těchto úkolů je tematické zadání soutěžních a výstavních projektů.

Následuje výběr ateliérů, v jejichž praxi se objevují prvky lidové kultury a řemesla:

Ateliér Design obuvi

V rámci výuky je součástí osnov pro bakalářské i magisterské studium zařazeno uvedení do problematiky výroby obuvi. Kontakt s řemeslem na půdě ateliéru napomáhá také spolupráce s pedagogem Ing. Václavem Gřešákem, který je zkušeným sedlářem a brašnářem, jehož výrobky lze najít ve sbírkách řady tuzemských i zahraničních muzeí.

Ateliér Design oděvu

Nejvýraznější a nejhlubší zájem o problematiku se objevuje na půdě ateliéru Design oděvu, a to zejména díky osobnosti vedoucí pedagožky MgA. Kristýny Petříčkové, která se dlouhodobě zabývá rekonstrukcemi lidového a historického oděvu. V rámci výuky studenti navštěvují depozitáře muzeí, spolupracují mj. se Slováckým muzeem v Uherském Hradišti.

Významnými výstavními počiny, na nichž se ateliér podílel, byla „Budoucnost tradice“, která se konala v roce 2014 v Moravském zemském muzeu v Brně a „Pod povrchem ornamentu“, realizovaná v roce 2017 ve Slováckém muzeu. Obě dvě se zaměřovaly na otázku reflexe lidového oděvu a šperků, jejich historickému ukotvení a významu pro současnost.

Ateliér Průmyslový design

V ateliéru Průmyslový design se studenti kromě návrhů strojních zařízení nebo přístrojů věnují také produktům ze dřeva, skla či keramiky. Nejvýznamnějším počinem, reflektujícím tradiční řemesla, se stal výstavní projekt „Pairs in Squares“ v roce 2015. Soubor prací ze skla, keramiky a dřeva vznikl pro Tokyo Design Week. Jeho cílem bylo představit Japonsku českou kulturu. Představené produkty byly spojeny s tradicemi, českou kuchyní, zvyky či pohádkami. Tomu odpovídaly také zvolené materiály a technologie výroby.

Ateliér Produktový design

Studenti se stejně jako studenti ateliéru Průmyslový design věnují zpracování zbytkových odpadních materiálů, aktualizují problematiku udržitelnosti, spojenou s tradičními způsoby výroby.

Ateliér Design skla

Rukodělná činnost na půdě ateliéru Design skla je nutně spojena s technologií výroby. Studium částečně navazuje na výuku SUPŠS ve Valašském Meziříčí, kde se v průběhu celého studia seznamují s tradičními sklářskými technikami a technologiemi. S touto institucí také ateliér spolupracuje na realizaci studentských návrhů. V minulých letech studenti navrhovali mj. nové ozdoby pro vsetínskou firmu Irisa. Ve svých návrzích běžně používají tradiční techniky broušení a vzorování.

Ateliér Grafický design

Také do prostředí ateliéru Grafický design proniká téma tradičních motivů v různých formách, je zkoumán ornament a vizuální potenciál lidové kultury, např. při tvorbě plakátů a vizuálního stylu pro MFF ve Strážnici.

Ateliér Prostorová tvorba

Studenti se ve výuce seznamují s tradičními technologickými postupy práce se dřevem a kovy.

Velkou roli při inspiraci řemeslem a lidovou kulturou hraje také síla tradic v prostředí, z něhož studenti pocházejí, stejně jako orientace předešlého studia (středoškolského či bakalářského). Prvky tradiční rukodělné výroby pronikají také v transformované podobě, prostřednictvím poučené interpretace, v tématech dotýkajících se paměti, vztahu minulosti a současnosti, stejně jako šetrnosti, udržitelnosti, recyklace, případně využívání přírodních materiálů a tradičních rukodělných postupů.

1.5.5.7. Programy muzeí a galerií

V projektech, které vedou k uchování tradic lidové kultury, mají své nezastupitelné, avšak zatím nedocenené místo muzea a galerie, které připravují pro školy všech stupňů specializované výukové programy navázané na Rámcové a školní vzdělávací pořady. Tyto naučně zábavné programy pomáhají lépe pochopit a upevnit některé znalosti probíraných témat ve škole, často navazují na stálé expozice nebo krátkodobé výstavy. Muzea stojí na pomezí formálního a neformálního vzdělávání a představují alternativní nabídku na poli vzdělávání. Ze své podstaty umožňují budovat vztah širokých generací

k ryze tradičním hodnotám. Nabídka muzeí a galerií často naráží na personální, kapacitní a finanční omezení lektorských oddělení. Programy zaměřené na rukodělnou výrobu vyžadují nemalé vstupní investice a finanční náklady.

Poměrně bohatá je nabídka muzejních programů k výročnímu zvykosloví (např. programy ve stálé etnografické expozici Slováckého muzea nazvané **Rok na Slovácku ve zvycích a slavnostech**). Co se týče programů cílených na tradiční rukodělnou výrobu, v současné době má každé z krajských muzeí alespoň dva stálé programy věnované řemeslům. Mimo to jsou ukázky rukodělných technik pravidelnou součástí oblíbených velikonočních a vánočních dílen pro školy.

Muzeum regionu Valašsko, zámek Vsetín - programy **Šikovné ruce** a **Zapomenutá řemesla**.

Muzeum regionu Valašsko, zámek Kinských ve Valašském Meziříčí - program **Spletitost gobelínů**. Každoročně jsou ve všech pobočkách Muzea regionu Valašsko hojně navštěvovány programy sezónního charakteru – Vánoce, Velikonoce, Masopust a další. Tradiční řemesla jsou v rámci komplexního přístupu k výuce zmiňovány i v případě přírodovědných edukačních programů.

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně - programy **U soukeníka Máčala** a **U ševce Tomáše**.

Slovácké muzeum v Uherském Hradišti - cyklus 2 programů **Bez práce nejsou koláče** a cyklus 6 programů **Rukodělná výroba na Slovácku** (hrnčířství, košíkářství, tradiční pečivo, vyšívání, dřevořezba, tkalcovství).

Muzeum Kroměřížska - program v medové zahradě Skanzenu v Rymicích **Včelařství aneb rojení v Rymicích**, program v bylinkové zahradě Skanzenu v Rymicích **Voňavá kouzla**.

Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm – programy **Barvíř modrotisku**, **Z plátna a sukna šité**, **Jak valaši chovali včely**.

Muzeum v přírodě Rochus v Uherském Hradišti – výukové programy **Vše o včelách** a **Řemeslo má zlaté dno**, celoroční cyklus programů **Návratyk tradici** zaměřený na lidové obyčeje.

1.6. Kvalitativní analýza současného stavu

Vzhledem k povaze základního identifikačního výzkumu, který byl pro potřeby zpracování této koncepce připraven a jehož kvantitativní vyhodnocení bylo předmětem předchozí kapitoly, jsou získané informace pro další kvalitativní zhodnocení poměrně střídme. Nicméně realizace dotazníku i některé jeho výsledky přinesly pro potřeby této koncepce několik zajímavých zjištění:

- 1) Rukodělná výroba má ve Zlínském kraji silnou tradici, v regionu existuje stále ještě poměrně velké množství řemeslníků a výrobců ve většině oborů tradiční rukodělné výroby.
- 2) Představitelé krajské samosprávy, ale také zástupci některých městských či obecních samospráv mají zájem na vytváření podmínek pro systematickou péči a podporu tradiční rukodělné výroby, což se projevuje mimo jiné v pravidelném organizování farmářských dnů, jarmarků a dalších akcí.
- 3) Ve Zlínském kraji existuje síť odborných institucí, které se mohou zapojit do systematické péče o tradiční rukodělnou výrobu, což prokázalo i samotné zpracování dotazníku a aktivní účast všech muzejních a galerijních institucí, zřizovaných Zlínským krajem, na výzkumu. Další obdobně zaměřené instituce však existují i v řadě dalších obcí a jejich odborný potenciál je pro zvolenou oblast této koncepce zatím poměrně nevyužitý. Ve Slováckém muzeu funguje **Centrum pro péči o tradiční lidovou kulturu ve Zlínském kraji**, které poskytuje metodickou pomoc a realizuje výzkumy v několika oblastech tradiční lidové kultury, tradiční rukodělnou výrobu nevyvíjí, a v rámci této činnosti koordinuje práci expertních týmů. Slovácké muzeum také úzce spolupracuje s **Národním ústavem lidové kultury**, který je péčí o tradiční lidovou kulturu pověřen na celostátní úrovni. Rozsáhlým výzkumům tradiční rukodělné výroby se dlouhodobě věnuje také Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně i Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Všechna muzea mají bohaté etnografické sbírkové fondy a využívají možnosti pro jejich prezentaci ve stálých, ale také krátkodobých expozicích a výstavách.
- 4) V oblasti péče o tradiční rukodělnou výrobu existuje řada dalších úspěšných novodobých projektů. Ministerstvo kultury od roku 2001 úspěšně realizuje národní projekt *Nositel tradice lidových řemesel*, ve Zlínském kraji se podařilo zavést krajskou obdobu tohoto ocenění *Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje* a na místní úrovni funguje *Cena Vladimíra Boučka v Uherském Hradišti*. V návaznosti na Ministerstvem kultury vedený *Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky* se podařilo ustavit jeho krajskou obdobu – **Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Zlínského kraje**.
- 5) Veřejnost trvale projevuje zájem o muzea v přírodě, která nabízejí řadu příležitostí pro zvyšování obecného povědomí o projevech hmotné a nehmotné tradiční lidové kultury včetně tradiční rukodělné výroby ve specifickém prostředí expozičních objektů a areálů.
- 6) Všechny zapojené muzejní instituce realizují výukové programy s tematikou tradiční rukodělné výroby pro školy i veřejnost i výstavní činnost zaměřenou na tuto oblast.
- 7) Téměř v 1/5 obcí kraje se v posledních třech letech konal nějaký kurz zaměřený na výuku a prezentaci tradiční rukodělné výroby. To dokládá specifický zájem veřejnosti o tuto oblast kulturního dědictví.
- 8) Přestože se jedná o možnosti poměrně omezené, lze tradiční rukodělnou výrobu a její prezentaci využít při školním vzdělávání dětí a mládeže. Velkou příležitostí je hledání způsobů obsáhlejšího zahrnutí této tematiky do školních vzdělávacích programů. Vzhledem k určité míře individuálního přístupu k obsahu výuky by bylo vhodné posílit motivaci a metodickou podporu učitelů, aby do výuky zařazovali více informací o tradiční lidové kultuře i tradiční rukodělné výrobě.
- 9) Příležitosti ke spolupráci při prezentaci a předávání vědomostí o tradiční rukodělné výrobě nabízejí některé aktivity středisek volného času, domů dětí a mládeže nebo základních uměleckých škol, ale také některé spolky a společnosti, neziskové organizace zaměřené mj. na environmentální vzdělávání, např. Líška z.s. aj.

- 10) V oblasti uměleckého školství dochází k propojení tradičních řemesel a soudobého designu. Tradiční rukodělná výroba bývá využívána jako zdroj inspirace pro mladé umělce. Dochází ke spolupráci muzejních institucí se středními a vysokými školami při uplatňování tradičních materiálů, technologií a motivů v soudobém umění.
- 11) Více než ve 2/5 obcí Zlínského kraje se konají regionální trhy a jarmarky. Ty jsou vhodným prostorem pro prodej výrobků tradiční rukodělné výroby a pro některé z řemeslníků jsou jedním ze stěžejních míst odbytu vlastní produkce. Na organizaci těchto příležitostí se podílejí místní spolky a komunity.
- 12) V některých muzeích nebo také v některých městských, příp. obecních informačních centrech existují specializované prodejny s produkcí tradiční rukodělné výroby.
- 13) Dochází ke stárnutí a vymírání řemeslníků, a tím i k zániku jejich znalostí a dovedností. Někteří aktivně působící nemají další pokračovatele.
- 14) Protože tradiční rukodělná výroba ve většině případů spadá do oblasti drobného podnikání, některé požadavky vyplývající ze zákonných a podzákonných norem českého i unijního práva ztěžují podmínky pro existenci a fungování jednotlivých řemeslníků (především se jedná o nejrůznější byrokratické procesy od získání oprávnění, certifikace, povolení, přes různé evidenční povinnosti, až po řadu hrozících represivních kontrol a případných souvisejících postihů). To má za následek přerušení nebo ukončení činnosti některých výrobců

1.7. Stávající formy podpory

Koncepce usiluje o zmapování dostupných forem podpory napříč odvětvími využitelnými na území Zlínského kraje, a to jak na lokální, regionální, ale též státní či dokonce evropské úrovni. Z obecného pohledu lze podporu členit na hmotnou a nehmotnou.

Primárními formami hmotné podpory jsou zejména dotace, granty aj. finanční pomoc, avšak pro oblast Tradiční rukodělné výroby je tato forma podpory druhotná. Drobní výrobci velmi zřídka dosáhnou na dotaci, která by podporovala jejich obor výroby. Na dotační titul vyhlašovaný MK ČR v oblasti Podpora tradiční lidové kultury v kategorii B mohou dosáhnout např. lidoví tvůrci pouze ocenění titulem Nositel tradice lidových řemesel.

Nehmotná podpora je poskytována např. ve formě zvýhodněných pronájmů či poskytování bezúplatných služeb v podobě propagace, zajištění informací a metodické pomoci formou metodických dnů (semináře k aktuálním výzvám), zejména u přímých dotací EU vyhlašovaných a zpracovávaných v cizím jazyce, podpora vzdělávání, prostřednictvím různých forem spolupráce, poskytování záštít, udělení titulů, regionálních značek, cen a ocenění aj. Nezastupitelné místo podpory daného odvětví sehraávají mezinárodní, národní a sektorové dokumenty, z nichž jsou přijímána opatření, naplňována vládní usnesení a realizovány další aktivity. Stěžejními dokumenty sehraávající rozhodující roli v péči o záchranu nejcitlivější části kulturního dědictví lidstva v České republice je zejména dokument UNESCO z roku 1989 - *Doporučení k ochraně tradiční a lidové kultury* a koncepce vydaná Ministerstvem kultury ČR - *Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu na léta 2016–2020*.

1.7.1. Hmotná podpora

Národní programy

Ministerstvo kultury České republiky administruje pestrou paletu programů podpory týkajících se památkové péče, rozvoje regionální a národnostní kultury, rozvoje muzeí a galerií (standardizovaných veřejných služeb, činnosti metodických center, významných a mimořádných aktivit), podpory orchestrů a sborů a rozvoje knihoven. V daném odvětví vyhlašuje Ministerstvo kultury ČR výběrové dotační řízení **Na podporu tradiční lidové kultury** ve dvou samostatných kategoriích:

- **Kategorie A:** výběrové řízení pro různé subjekty, jejichž projekty plní úkoly Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu;
- **Kategorie B:** výběrové řízení pro regionální odborná pracoviště pro péči o tradiční lidovou kulturu, pověřená krajskými úřady na základě usnesení vlády č. 571/2003, Nositele tradice lidových řemesel a pro předkladatele projektů zaměřených na podporu a uchování statků zapsaných do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR.

Více informací na: (<https://www.mkcr.cz/granty-a-dotace-1234.html>)

Podporou živnostníků se zabývá **Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky** v rámci Operačního programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020:

- **Program podpory TECHNOLOGIE**

Hlavním cílem Programu podpory a výzvy je formou dotací podporovat zvyšování počtu realizovaných nových podnikatelských záměrů začínajících malých podniků, přispívajících rozvoji regionů a zvyšování zaměstnanosti.

- **Program podpory INOVACE - Projekt na ochranu práv průmyslového vlastnictví**

Cílem Programu je posílení inovační výkonnosti domácích firem a zvýšení jejich konkurenceschopnosti prostřednictvím účinnější ochrany duševního vlastnictví, zvláště na zahraničních trzích a rovněž zvýšení intenzity využívání nástrojů ochrany práv průmyslového vlastnictví nejen mezi malými a středními podnikateli, ale také u veřejných výzkumných institucí a vysokých škol.

Více informací na: (<https://mpo.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/>)

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky pravidelně vyhlašuje dotační titul **Podpora obnovy a rozvoje venkova**. Podprogram Podpora obnovy a rozvoje venkova předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově obcí v souladu s místními tradicemi.

Více informací na: (<http://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Programy-Dotace>)

Krajské a regionální programy

Šíření a prezentace projevů tradiční lidové kultury mohou být podporovány nejen Ministerstvem kultury ČR, ale i grantovými systémy obecní a krajské samosprávy.

Dotační programy Zlínského kraje

Zlínský kraj podporuje rozvoj svého územního obvodu v souladu se svými prioritami definovanými v základních (*Strategie rozvoje Zlínského kraje a Program rozvoje územního obvodu Zlínského kraje*) a sektorových koncepcích a vyhlašuje každoročně v rámci Fondu Zlínského kraje Programové podpory v sekcích:

- *Rozvojové programy a krizové řízení*
- *Kultura*
 - **Program na podporu kulturních aktivit a akcí**

Cílem Programu je rozvoj kulturních aktivit a akcí, tj. realizace mimořádných kulturních akcí regionálního a nadregionálního významu. Dotace jsou poskytovány za účelem zachování a rozvoje kulturního života na území Zlínského kraje. V rámci uvedené poskytnuté dotace jsou očekávány následující dopady: přínos realizace projektu pro uchování a rozvoj kulturního dědictví a tradic a využití kulturních památek Zlínského kraje; jedinečnost a aktuálnost předkládaného projektu; obohacení kulturního života Zlínského kraje (všech skupin obyvatel, včetně zdravotně postižených); návaznost projektu na regionální, krajská a celorepubliková kola soutěží a přehlídek; realizace projektu jako integračního prvku vytvářejícího kulturní společenství regionů kraje.

- *Mládež a sport*

- **Sociální věci**

Podpora odvětví v rámci zmiňovaných programů, konkrétně v sekci KULTURA, je zaměřena spíše na pořádání kulturních akcí, kde mají výrobci příležitost se prezentovat. Avšak samotný program zaměřený na podporu odvětví tradičních řemesel a lidového umění, v rámci kterého by mohli žádat výrobci na vybavení provozovny, materiál a další výdaje související s činností, schází. V současných podmínkách není možné podpořit ani investiční záměry nových vesnických nebo soukromých muzeí, která v dané oblasti zastávají významné postavení.

Více informací na: (<http://www.kr-zlinsky.cz/dotace-zlinskeho-kraje-cl-23.html>)

Nadnárodní programy

Fondy EU v programovacím období 2014-2020 skýtají mnoho příležitostí pro podporu rozvojových záměrů, ve vazbě na oblast tradičních řemesel je možné uplatit žádost o dotaci v rámci:

Programu Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika

Konkrétně prioritní osa 2 – Kvalitní životní prostředí, Investiční priorita 3. Zachování, ochrana, podpora a rozvoj přírodního a kulturního dědictví, konkrétní cíl 2.1 Zvýšení atraktivity kulturního a přírodního dědictví pro obyvatele a návštěvníky přeshraničního regionu. Podmínkou projektů je přeshraniční dopad aktivit (Trnavský, Trenčinský nebo Žilinský kraj).

Cílem programu je prostřednictvím společných přeshraničních projektů řešit společné výzvy příhraničních regionů.

Více informací na: ([http://www.sk-cz.eu/sk/uvodna-stranka/2014_2020/.](http://www.sk-cz.eu/sk/uvodna-stranka/2014_2020/))

Další nadnárodní fondy

Ostatní zdroje financování zahrnují další dotační a grantové možnosti, např. tzv. norské fondy, švýcarské fondy dle aktuálně vyhlašovaných výzev.

Ostatní zdroje financování

K dalším formám podpory můžeme zařadit sponzoring, dary od právnických či fyzických osob a dotační programy měst a obcí.

Finanční podpora v rámci ocenění na území Zlínského kraje

- **Mistr tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji**

Od roku 2017 je v souladu s novými formami podpory tradiční rukodělné činnosti na území ZK oceněným řemeslníkům v rámci výše zmíněného ocenění udělena mimo jiné jednorázová finanční podpora.

1.7.2. Nehmotná podpora

Regionální značky, ceny a ocenění

Nezastupitelné místo specifické formy péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji představuje udělování regionálních značek, které jsou rovněž jedním z možných způsobů, jak zviditelnit tvůrce v nepřeberné nabídce necertifikovaného sortimentu výrobků a současně s tím účinně upozornit místní obyvatele i turistickou veřejnost na lokální výjimečnosti a kvalitu výrobků produkovaných ve Zlínském kraji. Na území regionu je v současné době registrováno pět ochranných značek.

Agrární komora Zlín ve spolupráci se Zlínským krajem zavedla prestižní soutěž **Perla Zlínska** o nejlepší regionální výrobky, které každoročně vybírá hodnotitelská komise. Oceněné výrobky, jejich výrobce a místa, kde je možné sortiment nakoupit, uvádí stránky www.perla-zlinska.cz. Cílem projektu je dosáhnout toho, aby se produkty zdejších zemědělců a zpracovatelů co nejlépe prodávaly přímo v našem regionu. Projekt rovněž přispívá k zviditelnění tradičních výrobců.

S gastronomií souvisí také prestižní značka **Regionální potravina** udělovaná Ministerstvem zemědělství nejvyšší kvalitou zemědělským nebo potravinářským výrobkům, které zvítězí v krajských soutěžích (www.regionalnipotravina.cz). Cílem je podpořit domácí producenty lokálních potravin a motivovat zákazníky k jejich nákupu v síti obchodů, na farmářských a selských trzích, jarmarcích či přímo u výrobců. I zde k prodeji přispívá značka – logo Regionální potravina, která je zárukou kvality, místních surovin, tradiční receptury a jedinečné chuti. Oceněné Regionální potraviny splňují ty nejpřísnější evropské i národní požadavky na kvalitu potravin.

(www.regionalnipotravina.cz/ocenene-regionalni-potraviny/zlinsky-kraj/).

V roce 2008 vznikl projekt regionu Slovácko – sdružení pro rozvoj cestovního ruchu a Městského informačního centra v Uherském Hradišti s názvem **Tradiční výrobek Slovácka**, který je zaměřen na rozvoj drobné řemeslné výroby, udržování lidových tradic a podporu technologických postupů tradičních výrob minulosti. V rámci tohoto projektu byla na Úřadu průmyslového vlastnictví v roce 2010 zaregistrována ochranná známka Tradiční výrobek Slovácka, jež zaručuje především precizní rukodělnou práci, vazbu výrobku na území Slovácka, tradici výroby s šetrným přístupem k přírodě, s cílem jednotné podpory výrobců, tradičních technologií, prodeje, marketingu a odborné garance. V současné době projekt sdružuje více než sedmdesát výrobců z celého Slovácka. Jejich výběr probíhá ve spolupráci s hlavními partnery projektu – Slováckým muzeem v Uherském Hradišti a Národním ústavem lidové kultury ve Strážnici. Výrobci a jejich výrobky musí splnit přísná hodnotící kritéria stanovená podmínkami pro udělení známky (info@tradicnivyrobek.cz; www.tradicnivyrobek.cz).

Tradice Bílých Karpat je původně sdružením, které se od svého vzniku v roce 1998 snaží rozvíjet ovocnářství v oblasti Bílých Karpat. K trvalým aktivitám a cílům patří rozvoj a podpora tradiční zemědělské a řemeslné produkce. Stejnomená ochranná známka je udělována řemeslným výrobkům i regionálním produktům, potravinám a nápojům (www.tradicebk.cz).

Známka **Pravé Valašské** označuje především zemědělské a potravinářské produkty, místní speciality a řemeslné výrobky pocházející z regionu Valašska. Cílem fungování této známky je podpora místních řemeslníků, zemědělců a výrobců potravin, jejichž výrobky jsou vyrobené z místních surovin nebo se jedná o řemeslné výrobky, při jejichž výrobě je v převážné míře využita ruční práce a jsou spojené s místní kulturou a tradicemi (www.pravevalasske.cz).

Beskydy originální produkt - tato značka znamená, že výrobky prošly přísným procesem certifikace, který zákazníkovi garantuje jejich skutečný původ v Beskydech. Místní původ však není jedinou podmínkou pro udělení značky. Značené výrobky musí přispívat k dobrému jménu regionu, proto musí být také dostatečně kvalitní, šetrné vůči životnímu prostředí, jedinečné ve vztahu k Beskydům - vyrobené tradičními technologiemi, ručně nebo z místních surovin, výjimečné svou vysokou kvalitou (www.regionalni-znacky.cz/beskydy/).

Značka **Haná regionální produkt** garantuje zejména místní původ výrobku, ale také jeho kvalitu a šetrnost k životnímu prostředí. Místním živnostníkům, zemědělcům, malým a středním firmám značka přináší především konkurenční výhodu a zvýšení odbytu, ale také propagaci a reklamu pro jejich produkty a sounáležitost s regionem a vzájemnou spolupráci (<http://www.regionalni-znacky.cz/hana/>).

Od roku 2013 je na území regionu realizován projekt **„POCTIVĚ VYROBENÉ – podpora udržitelné místní ekonomiky ve Zlínském kraji“**. Cílem projektu je podpora udržitelné místní ekonomiky vycházející z přírodního a kulturního dědictví regionu, tradičních technologií a řemesel i dovedností

místních obyvatel. Klíčové je též zaměstnávání obyvatel, využívání místních surovin, prodej v místě či v regionu s minimálním negativním dopadem na životní prostředí. Specifickým cílem je spolupráce organizací, sdílení informací a přehledu aktivit v regionu, společná podpora a propagace regionálního značení. V rámci projektu vycházejí dvakrát ročně noviny *Poctivě* vyrobené, pravidelně je vyhledávána soutěž o titul Regionální výrobce podporující místní udržitelnou ekonomiku. Nominovaní výrobci získávají originální certifikát. (Výstupy na www.liska-evvo.cz/doc/poctive-vyrobene.)

Zlínský kraj, ve vazbě na udělování celostátního titulu **Nositel tradice lidových řemesel**, zřídil v roce 2011 titul **Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje**. Od roku 2012 se stalo toto ocenění další formou krajského veřejného uznání a podpory těm, kdo vynakládají úsilí o udržení znalostí a dovedností, jež jsou nezbytné k provozování tradičních rukodělných technologií, k jejich účinnému a kvalifikovanému prezentování a předávání dalším generacím. Zpravidla je titul udělován každoročně třem osobnostem. Nositel titulu získá právo užívat zdarma na výrobku a propagačních materiálech označení (ochrannou známku) administrovanou Slováckým muzeem v Uherském Hradišti. S oceněním se pojí i finanční odměna ve výši 10 tis. Kč pro každého laureáta. Více informací na: <http://www.kr-zlinsky.cz/mistr-tradicni-rukodelne-vyroby-zlinskeho-kraje-cl-320.html>.

V souladu s vládními dokumenty a v návaznosti na tradice místního regionu a velký potenciál tradičních řemesel na svém území uděluje město Uherské Hradiště od roku 2005 ocenění s názvem **Cena Vladimíra Boučka za zachování a rozvoj lidové umělecké výroby v regionu**. Ocenění nese název po Ing. arch. Vladimíru Boučkovi, zakladateli novodobých forem péče o tradiční lidovou uměleckou výrobu. Město Uherské Hradiště uděluje tuto cenu každoročně jednomu nebo dvěma laureátům jako formu veřejného uznání v regionu žijících a tvořících mistrů lidové umělecké výroby. Více informací na: <http://www.mesto-uh.cz/cena-vladimira-boucka>.

Spolupráce s metodickými centry a ostatními subjekty v odvětví

Významnou a nezastupitelnou roli sehraávají státní a krajské instituce zřizované státní správou, které plní funkci metodických center a zároveň uchovávající hmotné dědictví tradičních řemesel a rukodělné výroby. Na území Zlínského kraje se jedná o tyto instituce:

- Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě - <http://www.mjakub.cz/>
- Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm - <http://www.vmp.cz/>
- Slovácké muzeum v Uherském Hradišti - <http://www.slovackemuzeum.cz/>
- Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně - <http://www.muzeum-zlin.cz/cs/>
- Muzeum regionu Valašsko - <http://www.muzeumvalassko.cz/>
- Muzeum Kroměřížska - <http://www.muzeum-km.cz/>

V souladu s vládním usnesením č. 571 o *Koncepci účinnější péče o tradiční lidovou kulturu* bylo na území Zlínského kraje zřízeno **Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje**. Plněním usnesení, konkrétně identifikací a dokumentací projevů tradiční lidové kultury bylo v regionu pověřeno Slovácké muzeum v Uherském Hradišti.

Metodická pomoc je poskytována i na úrovni veřejné správy prostřednictvím Ministerstva kultury České republiky, krajů a zřizovaných příspěvkových organizací.

Významnou odbornou organizací zajišťující prostřednictvím celostátní sítě odborných pracovišť příkladnou péči o tradiční lidovou kulturu ve všech krajích je **Národní ústav lidové kultury ve Strážnici** nacházející se na území Jihomoravského kraje.

Nelze opomenout městské muzejní instituce, vesnická muzea, soukromá muzea a sběratele a další odborně specializovaná pracoviště, např. Muzeum v přírodě Rochus v Uherském Hradišti, Muzeum Košíkářství v Morkovicích, Muzeum Tupeské keramiky v Tupesích, Muzeum sklářství a Galerie muzea sklářství v Karolině aj.

Samostatnou kapitolu ve významu forem péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji tvoří činnost zapsaných spolků, které zajišťují řadu prezentačních možností, organizují rozmanité

regionální trhy a jarmarky jako prostor prodeje výrobků tradičních řemesel. Pro některé z řemeslníků jsou tyto příležitosti jedním ze stěžejních míst odbytu jejich produkce. Stranou by neměl zůstat ani význam Místních akčních skupin, které svými projekty mnohdy tyto aktivity podporují.

Spolupráce s resortem školství

Samostatným tématem na poli uchovávání tradiční lidové kultury je rozvoj školních oborů specializovaného vzdělávání zaměřeného na výuku specifických dovedností a využívání vybraných projevů tradiční lidové kultury při výchovně vzdělávacím procesu ve školách. V minulosti byly v rámci volnočasových aktivit při škole organizovány kroužky, které vedli nositelé tradic, např. kroužek ornamentiky, zpěvu a tradičních písní, nářečí aj.

V souvislosti s uchováváním a rozvojem tradičních řemesel je nezbytná iniciativa v oblasti odborných a specializovaných oborů v síti škol a rozvíjení rukodělných odvětví, která zde měla tradici a jejich existence je ohrožena. Cílem je zohlednit předávání tradiční lidové kultury v rámcových vzdělávacích programech škol s důrazem na místní tradiční lidovou kulturu.

Prezentace a propagace projevů tradiční lidové kultury

Podpora v dané oblasti je zacílena na zesílení propagace a prezentace projevů tradiční lidové kultury prostřednictvím marketingových nástrojů a nových forem spolupráce.

V současné době se již daří tradiční rukodělnou výrou, především akce zaměřené na její prezentaci (předvádění, jarmarky, trhy, kurzy), propagovat i ve spolupráci s:

- **CENTRÁLOU CESTOVNÍHO RUCHU VÝCHODNÍ MORAVY**

V zájmu propagace tradičních řemesel a lidového umění již v současné době probíhají snahy motivovat kulturní turismus jako faktor trvale udržitelného rozvoje.

Zapojení do projektu: *Definícia témy Európskej kultúrnej cesty sv. Cyrila a Metoda v prihraničnom území Slovenskej republiky a Českej republiky a definícia a analýza strategických lokalít cyrilometodskej pútnickej cesty*. Jedním z cílů projektu bude zmapování hmotného a nehmotného dědictví – slovanská znaková písmo (hlaholice – vynález Konstantina, navazující cyrilice a azbuka) a liturgie; tradiční řemesla a výrobky; zvyky, gastronomie, vinařství; folklor, hudba, literatura; kulturní a vzdělávací akce; programy inspirované jejich odkazem či křesťanskou cyrilometodějskou tradicí a poutnictvím.

- **PAMĚŤOVÝMI INSTITUCEMI VE ZLÍNSKÉM KRAJI**

Prezentace tradičního lidového a uměleckého řemesla prostřednictvím sbírkových fondů a dokumentace paměťových odborných institucí uplatněných ve výstavách, odborných programech, kurzech a doprovodných akcích se zaměřením na projevy tradiční lidové kultury.

Paměťové instituce jsou platformou, kde lze poukazovat na jedinečnost a výjimečnost velkého množství rukodělných hodnot vložených řemeslnými technologiemi a výrobními postupy do projevů tradice, např. prostřednictvím uchovávaných, obnovovaných nebo revitalizovaných zvyků, obyčejů, obřadů, provázených folklorními projevy (hudbou, zpěvem, tanci, kroji apod.), praktikovaných v průběhu roku.

- **NÁRODNÍM ÚSTAVEM LIDOVÉ KULTURY**

Zveřejnění databáze lidových tvůrců a řemeslníků na území Zlínského kraje na internetových stránkách www.lidovaremesla.cz.

- **ZLÍNSKÝM KRAJEM**

Zapojení lidových tvůrců do programů v rámci Dne Zlínského kraje.

Spolupráce se ZlínFilmOffice v rámci rozvoje filmového průmyslu ve Zlínském kraji – propojení odborných profesí a využití potenciálu místních tvůrců.

- **ČESKÝM ROZHLESEM**

Probíhá propagace akcí zaměřených na tradiční lidovou kulturu obecně.

- **SDRUŽENÍM - HANÁ REGIONÁLNÍ PRODUKT, BESKYDY ORIGINÁLNÍ PRODUKT, PRAVÉ VALAŠSKÉ, TRADIČNÍ VÝROBEK SLOVÁCKA, PERLA ZLÍNSKA A TRADICE BÍLÝCH KARPAT**

Prezentace lokálních tradičních výrobců a výrobků.

Zprostředkování prodeje a zajištění podmínek pro prezentaci produktů v kamenných prodejnách nebo na farmářských a řemeslných tradičních trzích a jarmarcích a na dalších tradičních festivalech a festivalech, kde je logická jejich prezentace, předvádění a prodej.

Další formy hmotné i nehmotné podpory

- *Členství v profesních organizacích a řemeslných sdruženích*
- *Dobrovolnictví (regionální pracoviště se sítí dobrovolných spolupracovníků a spolupracujících institucí)*
- *Zápis do Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva a do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky či udělení titulu Nositel tradice lidových řemesel.*

1.8. SWOT analýza

SWOT analýza je sestavena ve standardním rozdělení na silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Na základě výše uvedených analýz současného stavu byla identifikována následující zjištění:

Silné stránky

- **Silná tradice, existence stále ještě poměrně velkého množství řemeslníků a výrobců ve většině oborů tradiční rukodělné výroby.**
- **Zájem a snaha krajské samosprávy, ale také představitelů některých městských samospráv, vytvořit podmínky pro systematickou péči a podporu tradiční rukodělné výroby.**
- **Úspěšné novodobé projekty a výzkumy.** Úspěšně se realizuje národní projekt *Nositel tradice lidových řemesel*, ve Zlínském kraji se podařilo zavést krajskou obdobu tohoto ocenění *Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje* a na místní úrovni funguje *Cena Vladimíra Boučka* v Uherském Hradišti.
- **Příznivý postoj veřejnosti a její zájem o tradiční rukodělnou výrobu.**
- **Existence sítě odborných institucí,** které se zapojují do systematické péče o tradiční rukodělnou výrobu, především pak fungování *Centra pro péči o tradiční lidovou kulturu ve Zlínském kraji*, které bylo zřízeno ve *Slováckém muzeu v Uherském Hradišti*.
- **Bohaté etnografické sbírkové fondy** muzejních institucí.
- **Realizace výukových programů pro školy i veřejnost s tematikou tradiční rukodělné výroby a výstavní činnost zaměřená na tuto oblast.**
- **Existence regionálních značek, které jsou pro zákazníka zárukou kvality.**
- **Výrazný podíl aktivit spolků a místních komunit při organizaci těchto příležitostí.**

Slabé stránky

- **Absence organizace podobné Ústředí lidové umělecké výroby, zrušené v 90. letech 20. století, která by na krajské i mezinárodní úrovni koordinovala péči o tradiční rukodělnou výrobu i uměleckou výrobu.**
- **Nedostatečná úroveň předávání znalostí o tradiční lidové kultuře i tradiční rukodělné výrobě v rámci školního a mimoškolního vzdělávání.**
- **Nedostatečná prezentace výsledků výzkumů široké veřejnosti.** Řada výzkumů není odbornými pracovišti dostatečně zpracována a publikována, prakticky neexistují regionální monografie ani odborně popularizační příručky věnované tradiční rukodělné výrobě.

- **Nedostatečné využití elektronických databází neodpovídající** ve většině případů možnostem současných informačních technologií. To současně provází také nedostatečná informovanost o existenci konkrétních elektronických databází a odborných informačních kanálů.
- **Personální poddimenzovanost pracovišť zabývajících se tradiční lidovou kulturou i péčí o tradiční rukodělnou výrobu.**
- **Nedostatečné prostředky na akvizice a na dokumentaci tradiční rukodělné výroby.**

Příležitosti

- **Regionální trhy a jarmarky** jako prostor prodeje výrobků tradiční rukodělné výroby. Pro některé z řemeslníků jsou jedním ze stěžejních míst odbytu vlastní produkce. **Výrazný podíl aktivit spolků a místních komunit** při organizaci těchto příležitostí.
- **Možnost využití tradiční rukodělné výroby a její prezentace pro školní vzdělávání dětí a mládeže**, hledání způsobů obsáhlejšího zahrnutí této tematiky do Rámcově vzdělávacích programů. **Motivace a metodická podpora učitelů**, aby do výuky zařazovali více informací o tradiční lidové kultuře i tradiční rukodělné výrobě.
- Tradiční rukodělná výroba jako zdroj inspirace pro mladé umělce, propojení tradičních řemesel a soudobého designu v oblasti **uměleckého školství**. **Spolupráce výrobců se středními a vysokými školami** při uplatňování tradičních materiálů, technologií a motivů v soudobém umění.
- **Image Zlínského kraje** jako centra tradic v České republice.
- **Trvalý zájem veřejnosti o muzea v přírodě** je příležitostí pro zvyšování obecného povědomí o projevech hmotné a nehmotné tradiční lidové kultury včetně tradiční rukodělné výroby ve specifickém prostředí těchto institucí.
- **Existence a případně i další postupné systematické budování specializovaných prodejen s produkcí tradiční rukodělné výroby.**
- **Využití výrobků tradiční rukodělné výroby v cestovním ruchu, zájem domácích i zahraničních návštěvníků regionu.**
- Nastavení a realizace podpory spolupráce mezi všemi klíčovými aktéry a zájmovými skupinami.
- Využití konkrétních postupů a technologií tradiční rukodělné výroby jako významných činitelů udržitelného rozvoje.
- **Potenciál k mezinárodní spolupráci a příp. i k související grantové podpoře**, a to jak v rámci spolupráce přeshraniční a regionální, tak i v rámci UNESCO – např. projekt *Sítě kreativních měst* zaměřený na využití potenciálu kreativních odvětví, mezi něž UNESCO řadí mj. i řemesla a lidové umění.

Hrozby

- **Stárnutí a vymírání řemeslníků, a tím i hrozící zánik jejich znalostí a dovedností, nemožnost předat tyto znalosti a dovednosti pokračovatelům.**
- **Nezájem nejmladší generace o tradiční rukodělnou výrobu.**
- **Požadavky vyplývající ze zákonných a podzákonných norem českého i unijního práva ztěžující podmínky pro existenci a fungování jednotlivých řemeslníků, drobných výrobců a jejich podnikání (především se jedná o nejrůznější byrokratické procesy od získání oprávnění, certifikace, povolení, přes různé evidenční povinnosti, až po řadu hrozících represivních kontrol a případných souvisejících postihů).**
- **Ohrožení tradičních lidových řemesel tlakem masové produkce tuzemského i zahraničního kýče.**
- **Vývoj veřejných rozpočtů a tlak zájmových skupin nepodporujících oblast kultury, a tím ani podporu hlavního předmětu této koncepce.**
- **Pokles všeobecného povědomí o tradiční lidové kultuře, regionálních a národních dějinách, identitě a kontinuitě českého kulturního prostředí a v souvislosti s tím i pokles obecné estetické úrovně daný konzumním životním stylem velké části populace.**

II. NÁVRHOVÁ ČÁST

Návrhová část Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu Zlínského kraje bezprostředně navazuje na závěry první analytické části shrnuté ve SWOT analýze. Prostřednictvím následujících opatření je navrhováno pracovat se silnými stránkami a rozvíjet příležitosti a účinnými opatřeními pak potlačit slabé stránky a eliminovat hrozby vedoucí ke snižování počtu lidových tvůrců, zániku znalosti některých rukodělných technik a ohrožení tradičních lidových řemesel tlakem masové produkce.

Na základě této návrhové části bude v době platnosti koncepce každoročně sestaven akční plán pro konkrétní kalendářní rok, ve kterém budou stanoveny úkoly, konkretizováni jejich garanti a řešitelé a specifikovány dopady na rozpočet Zlínského kraje, příp. na rozpočty jím zřízených organizací.

2.1. VIZE

Zachovat dovednosti, technologické znalosti a z nich vzniklé produkty tradiční rukodělné výroby, které se na území Zlínského kraje vyskytovaly nebo stále vyskytují. Systematickými, efektivními a hospodárnými nástroji vytvořit podmínky pro ekonomickou udržitelnost tradiční rukodělné výroby, která i nadále zůstane významnou a stále živou součástí tradiční lidové kultury Zlínského kraje.

2.2. CÍLE

Na základě analytické části Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji lze za **klíčová východiska návrhové části** označit:

- Stárnutí a vymírání řemeslníků a tím i zánik jejich znalostí a dovedností.
- Nezájem mladé generace o tradiční rukodělnou výrobu.
- Pokles všeobecného povědomí o tradiční lidové kultuře, tradiční rukodělnou výrobu nevyjímaje.
- Pokles obecné estetické úrovně daný konzumním životním stylem velké části populace

Cíle Koncepce z pohledu Zlínského kraje:

CÍL 1 - Zamezit úbytku lidových tvůrců v regionu

CÍL 2 - Zajistit předávání znalostí a dovedností především v oborech, které jsou bezprostředně ohroženy zánikem

CÍL 3 - Podpořit spolupráci designerů a tvůrců v oblasti tradiční rukodělné výroby

CÍL 4 - Zvýšit zájem mladé generace o technologie tradiční rukodělné výroby

CÍL 5 - Zvýšit informovanost o tradiční lidové kultuře a její součásti – tradiční rukodělné výrobě

2.3. OPATŘENÍ

CÍL 1: ZAMEZIT ÚBYTKU LIDOVÝCH TVŮRCŮ V REGIONU
Opatření 1: ÚČINNÁ PODPORA V SOUČASNÉ DOBĚ AKTIVNÍCH VÝROBCŮ
Aktivita 1: Metodická školení
<ul style="list-style-type: none"> Mnoho tvůrců se potýká se změnami legislativy, zavedením EET a stále složitější administrativou, a to i v oblasti dotační podpory na různých úrovních (obecní, krajské, celostátní, EU). Cílem aktivity je proto pravidelně organizovat setkávání tvůrců na metodických školeních a přednáškách týkajících se této problematiky a zajistit jejich informovanost. V nutných případech iniciovat změnu legislativy. Jedenkrát ročně zorganizovat školení/přednášku pro tvůrce, které se dotýká aktuálních témat (zavedení EET a jeho vazba na práci a podnikání drobných řemeslníků, informace z oblasti problematiky dotací ad.) Konkrétní téma metodického školení stanoví Odbor kultury ZK ve spolupráci s Centrem péče o tradiční lidovou kulturu ZK v návaznosti na aktuální potřeby tvůrců. Závěry z metodických školení publikovat na stránkách ZK a Centra péče o tradiční lidovou kulturu ZK
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj (odbor kultury a památkové péče)
Spolupráce: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Termín plnění: 1x ročně (2019–2025)
Finanční náklady: 10 000,- ročně
Indikátor plnění: realizace metodického školení
Aktivita 2: Dotační podpora tvůrců
<ul style="list-style-type: none"> Vytvořit samostatný dotační program zaměřený přímo na podporu lidových tvůrců, případně nadále využívat stávající dotační tituly Zlínského kraje (Program na poporu kulturních aktivit a akcí – podpora řemesel s podmínkou účasti min. 3 osob, které jsou držiteli některého z ocenění (Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje, Nositel tradice lidového řemesla, Cena Vladimíra Boučka) či jiných registrovaných ochranných známek). Podporovat nejen tvůrce oceněné titulem Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje, ale také další řemeslníky, kteří uchovávají prostřednictvím své práce a výrobků know-how tradiční rukodělné výroby našeho regionu. Dotační titul zaměřit přímo na podporu tvůrců – vybavení dílen, pořízení nástrojů, materiálu, pořádání workshopů atd.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj (odbor kultury a památkové péče)
Spolupráce: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Termín plnění: 1 x ročně (2019–2025)
Finanční náklady: 1 mil. Kč ročně
Indikátor plnění: Počet podpořených tvůrců

Aktivita 3: Podpora odbytu výrobků prostřednictvím sítě prodejen
<ul style="list-style-type: none"> • Iniciovat vznik sítě, případně podpořit fungování již existujících prodejen, které nabízejí výrobky tvůrců. Pro prodej výrobků lidových tvůrců prioritně zapojit prodejny příspěvkových organizací Zlínského kraje (muzejní prodejny).
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj (odbor kultury a památkové péče)
Spolupráce: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Termín plnění: průběžně (2019-2025)
Finanční náklady: 300 tis. Kč ročně
Indikátor plnění: počet zapojených prodejen

Opatření 2: PODPORA INICIATIV A AKCÍ SMĚŘUJÍCÍCH K PREZENTACI VÝROBCŮ A JEJICH PRODUKTŮ V REGIONU

Aktivita 1: Optimalizace podmínek ochranných známek
<ul style="list-style-type: none"> • Usilovat o systematizaci podmínek jednotlivých iniciativ zřizujících ochranné známky tak, aby podmínky pro získání určité ochranné známky byly srovnatelné. Iniciovat schůzku s představiteli společností, které na území Zlínského kraje udělují některou z ochranných známek.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj (odbor kultury a památkové péče)
Spolupráce: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Termín plnění: 2019
Finanční náklady: bez finančních nároků
Indikátor plnění: realizace schůzky

Aktivita 2: Podpora ochranných známek
<ul style="list-style-type: none"> • Prostřednictvím „Fondu Zlínského kraje, sekce kultura - Program na podporu kulturních aktivit a akcí“ podporovat aktivity sdružení zaštiťujících vydávání ochranných známek, jako např. již existující iniciativy Tradiční výrobek Slovácka, Tradice Bílých Karpat atd. Tím současně podporovat ochranné známky sloužící k prezentaci tvůrců a tradičních rukodělných technik.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj (odbor kultury a památkové péče)
Spolupráce: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje, Centrála cestovního ruchu Východní Moravy, sdružení a iniciativy provozující ochranné známky
Termín plnění: 1x ročně (2019–2025)
Finanční náklady: 200 tis. Kč ročně
Indikátor plnění: počet podpořených známek

Aktivita 3: Podpora organizace místních trhů a jarmarků
<ul style="list-style-type: none"> • Doporučit představitelům měst a obcí podporovat tyto akce na svém území. • V dotačním řízení „Fond Zlínského kraje, sekce kultura – Program na podporu kulturních aktivit a akcí“ zohlednit podporu organizace jarmarků a trhů a dalších akcí prezentujících tvůrce z území Zlínského kraje a blízkého okolí s prezentací vybraných výrobků. • Monitorovat podíl rukodělné výroby a pouhých prodejců či obchodníků na konkrétních akcích a podporovat nadále jen ty akce (jarmarky, trhy), které v převážné většině prezentují tradiční rukodělné technologie, výrobky a jejich tvůrce.
Odpovědnost za realizaci: města a obce Zlínského kraje
Spolupráce: Zlínský kraj, Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: 500 tis. Kč ročně
Indikátor plnění: počet podpořených akcí

Opatření 3: OCEŇOVÁNÍ VÝJIMEČNÝCH TVŮRČŮ

Aktivita 1: Udělování titulu Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Pokračovat v oceňování tvůrců titulem Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje. Pomocí osvětové kampaně zvyšovat motivaci k identifikaci kandidátů vhodných k udělení tohoto ocenění a zvyšovat společenskou prestiž titulu.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj
Spolupráce: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Termín plnění: 1x ročně
Finanční náklady: 150 tis. Kč ročně
Indikátor plnění: počet oceněných tvůrců a zastoupení jejich výrobků ve sbírkách Centra péče o tradiční rukodělnou výrobu Zlínského kraje

Aktivita 2: Iniciovat lokální ocenění tvůrců
<ul style="list-style-type: none"> • Ve městech s rozšířenou působností nadále iniciovat vznik lokálních ocenění pro tvůrce nebo jejich zviditelnění jako „Osobnosti“ obce/města. Např. město Uherské Hradiště uděluje od roku 2005 Cenu Vladimíra Boučka za zachování a rozvoj lidové umělecké výroby v regionu.
Odpovědnost za realizaci: města a obce Zlínského kraje
Spolupráce: Zlínský kraj, Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje, Centrála cestovního ruchu Východní Moravy
Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: bez finančních nároků
Indikátor plnění: počet nově vzniklých lokálních ocenění

Opatření 4: PROPAGOVAT VÝROBKY LIDOVÝCH TVŮRCŮ

Aktivita 1: Využívat výrobky lidových tvůrců při oficiální propagaci Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> • Aktuálně navrhovat či doporučovat vhodné rukodělné tvůrce, jejichž výrobky lze označit za reprezentativní dárkové předměty charakteristické pro území Zlínského kraje. Doporučit jejich využití jako oficiálních dáreků při prezentaci Zlínského kraje nebo měst a obcí na jeho území. • Pro účely propagace a oceňování v rámci Zlínského kraje využívat výrobky tvůrců ze Zlínského kraje. Nakupovat výrobky od Mistrů tradiční rukodělné výroby, osob oceněných Cenou Vladimíra Boučka, výrobky označené titulem „Perla Zlínského kraje“ či „Regionální potravina“.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj
Spolupráce: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: 800 tis. Kč ročně
Indikátor plnění: počet tvůrců, od nichž jsou výrobky nakupovány

Cíl 2: ZAJISTIT PŘEDÁVÁNÍ ZNALOSTÍ A DOVEDNOSTÍ TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY

Opatření 1: IDENTIFIKOVAT RUKODĚLNÉ TECHNIKY OHROŽENÉ ZÁNÍKEM

Aktivita 1: Seznam rukodělných technologií ohrožených zánikem
<ul style="list-style-type: none"> • Na základě pokračování terénního výzkumu vytvořit seznam rukodělných technik, kterým na území Zlínského kraje hrozí zánik, a které je možné díky účinnému předávání znalostí a dovedností zachránit.
Odpovědnost za realizaci: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Spolupráce: spolupracující organizace, odborné školy a učiliště
Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: bez finančních nároků
Indikátor plnění: vytvořený seznam

Opatření 2: ZAJISTIT PŘEDÁVÁNÍ RUKODĚLNÝCH TECHNOLOGIÍ

Aktivita 1: Organizování rukodělných kurzů
<ul style="list-style-type: none"> • Iniciovat a organizovat kurzy a workshopy pod vedením tvůrců dokonale ovládajících postupy tradiční rukodělné výroby a napomáhat tak k předávání jejich vědomostí a zkušeností. Kurzy organizovat ve spolupráci s odbornou garancí muzeí s dalšími odbornými institucemi zapojenými do péče o tradiční rukodělnou výrobu.

Odpovědnost za realizaci: odborné organizace
Spolupráce: odborné organizace, charity, města a obce, domy dětí a mládeže, informační centra, centra pro rozvoj cestovního ruchu
Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: 20 tis. Kč/kurz
Indikátor plnění: počet uskutečněných rukodělných kurzů

Opatření 3: ZAPOJENÍ A PODPORA ODBORNÉHO ŠKOLSTVÍ

Aktivita 1: Podpora vybraných učebních oborů ve Zlínském kraje <ul style="list-style-type: none">• Pokračovat ve stávající podpoře učebních oborů na základě požadavků zaměstnavatelů.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj (odbor školství, mládeže a sportu)
Spolupráce: SŠ vyučující podporované učební obory, odbor kultury a památkové péče
Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: dle schváleného rozpočtu ORJ 150
Indikátor plnění: počet podpořených žáků

Aktivita 2: Vydávání publikací o konkrétních řemeslech pro účely vzdělávání <ul style="list-style-type: none">• Zajistit a vydávat publikace/aplikace zaměřené na prezentaci specifických řemesel, jejich historii a technologii za účelem vzdělávání školní mládeže.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj (odbor kultury a památkové péče)
Spolupráce: odborné instituce, tvůrci, školy
Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: dle formátu a rozsahu publikace/aplikace
Indikátor plnění: počet vydaných publikací/aplikací

Cíl 3: PODPOŘIT SPOLUPRÁCI DESIGNERŮ A TVŮRČŮ JAKO ÚČINNÝ MARKETINGOVÝ NÁSTROJ K PROPAGACI TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY

Opatření 1: PODPORA SPOLUPRÁCE DESIGNERŮ, STUDENTŮ DESIGNU A TVŮRČŮ V OBLASTI TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY

Aktivita 1: Soutěž o nejlepší produkt propojující tradiční rukodělnou výrobu a současný design

- Zřídit soutěž pro mladé designery využívající tradiční technologie, tvarosloví výrobků a lokální suroviny. Iniciovat organizaci periodicky se opakující soutěže pro SŠ a VŠ o nejlepší produkt propojující tradiční rukodělnou výrobu a současný design.
- Zřídit komisi odborníků složenou ze zástupců Zlínského kraje, etnografů, teoretiků designu a designerů pro posouzení návrhů soutěže a výběr vítězného návrhu.
- Cílem a prostředkem podpory tohoto opatření bude nejen ocenit vítězné návrhy, ale také iniciovat jejich průmyslovou /sériovou výrobu.
- Ze strany Zlínského kraje finančně podpořit výrobu vítězného návrhu – podpora výroby produktu u konkrétní firmy, která se zaváže, že vítězný návrh zrealizuje.
- Zajistit propagaci, dostupnost a prodej realizovaných vítězných návrhů v muzejních a galerijních prodejnách a v návaznosti na aktivity Centrály cestovního ruchu Východní Moravy a informačních center dostat tyto produkty do prodeje všude tam, kde mohou vhodně reprezentovat Zlínský kraj.

Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj

Spolupráce: Zlínský kraj, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně ve spolupráci s odbornými institucemi a školami, Centrála cestovního ruchu Východní Moravy

Termín plnění: každoročně

Finanční náklady: na základě konkretizace soutěže

Indikátor plnění: realizace soutěže, počet oceněných

Opatření 2: VÝSTAVY A PREZENTACE

Aktivita 1: Podpora výstavních a prezentačních projektů

- Pravidelně realizovat a podporovat výstavní a prezentační akce rozvíjející estetické vnímání společnosti. Podpořit marketingové a osvětové aktivity se zapojením odborné veřejnosti jako účinnou snahu o nastavení protiváhy ke konzumnímu způsobu života a masivnímu nákupu nekvalitních výrobků a předmětů nevalné estetické povahy.

Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj (odbor kultury a památkové péče)

Spolupráce: odborné organizace

Termín plnění: průběžně (2019 – 2025)

Finanční náklady: 100 tis. Kč/výstava

Indikátor plnění: počet podpořených výstav a prezentačních projektů

Cíl 4: ZVÝŠIT ZÁJEM MLADÉ GENERACE O TECHNOLOGIE TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY

Opatření 1: SEZNÁMIT DĚTI A MLÁDEŽ SE ZÁKLADNÍMI ŘEMESLNÝMI DOVEDNOSTMI.

Aktivita 1: Vzdělávací programy v muzeích a muzeích v přírodě

- Realizovat stávající programovou nabídku a rozšiřovat ji nadále směrem k dalším oborům tradiční rukodělné výroby. Podpořit programovou nabídku muzeí s využitím dotačních titulů z Ministerstva školství v programu Podpora výchovně vzdělávacích aktivit v muzejnictví, nebo Ministerstva kultury – program Podpora tradiční lidové kultury.
- Podpořit personálně obsazení míst muzejních pedagogů/etnografů v rámci muzeí Zlínského kraje, kteří by se zaměřili na tuto oblast.
- Systematicky podpořit prezentaci zanikajících řemesel a technologií v muzeích v přírodě na území Zlínského kraje finanční dotací do rozpočtu příspěvkových organizací Zlínského kraje. V dotačním programu Fond kultury Zlínského kraje, sekce kultura podpořit projekty muzeí v přírodě zaměřené na prezentaci tradičních rukodělných technik.

Odpovědnost za realizaci: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje a odborné organizace

Spolupráce: Zlínský kraj

Termín plnění: průběžně (2019–2025)

Finanční náklady: bude konkretizováno na základě rozsahu konkrétních programů

Indikátor plnění: realizované programy

Aktivita 2: Kroužky ve střediscích volného času

- Rozvíjet a podporovat nabídku a pestrost kroužků ve střediscích volného času, domech dětí a mládeže a na základních uměleckých školách, které se týkají tradiční rukodělné výroby. Iniciovat (rozvoj nabídky) aktivitu obecních a městských samospráv ve snaze o větší a pestřejší začlenění tradiční rukodělné výroby do nabídky Středisek volného času a Domů dětí a mládeže.

Odpovědnost za realizaci: střediska volného času a DDM ve spolupráci s městy a obcemi Zlínského kraje

Spolupráce: Zlínský kraj, odborné organizace Zlínského kraje

Termín plnění: 2020–2025

Finanční náklady: bez finančních nároků

Indikátor plnění: počet podpořených kroužků

Aktivita 3: Exkurze do dílen tvůrců
<ul style="list-style-type: none"> Rozvíjet i pasivní zapojení dětí a mládeže, především informovanost a zájem o místní odvětví tradiční rukodělné výroby a místní tvůrce. Podpořit a doporučit školám exkurze do dílen tvůrců a do expozic věnovaných tradičním řemeslům.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj a spolupracující organizace
Spolupráce: Odbor školství, mládeže a sportu KÚ ZK + Odbor kultury a památkové péče KÚ ZK
Termín plnění: 2019–2025
Finanční náklady: bez finančních nároků
Indikátor plnění: pravidelné zveřejňování informací na portále www.zkola.cz

Opatření 2: ZVÝŠENÍ ZÁJMU ŽÁKŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL O RUKODĚLNÉ TECHNOLOGIE A STUDIUM VYBRANÝCH UČEBNÍCH OBORŮ.

Aktivita 1: Podpora praktické výuky na základních školách
<ul style="list-style-type: none"> Nadále podporovat vybavení dílen a podporovat znovuzavedení dílen na základních školách. Navýšit rozpočty škol na vybavení školních dílen. Poskytovat metodickou pomoc učitelům těchto předmětů.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj (odbor školství, mládeže a sportu)
Spolupráce: Zlínský kraj (odbor kultury a památkové péče)
Termín plnění: 2019–2022
Finanční náklady: V rámci MAP (aktivita polytechnická výroba)
Indikátor plnění: počet podpořených školních dílen

Cíl 5: ZVÝŠIT INFORMOVANOST O TRADIČNÍ LIDOVÉ KULTUŘE ZLÍNSKÉHO KRAJE S DŮRAZEM NA TRADIČNÍ RUKODĚLNOU VÝROBU

Opatření 1: VYTVOŘENÍ STRATEGIE PREZENTACE TRADIČNÍ LIDOVÉ KULTURY ZLÍNSKÉHO KRAJE

Aktivita 1: Informačně propojit organizace pracující s oblastí tradiční rukodělné výroby
<ul style="list-style-type: none"> Zlínský kraj, jeho paměťové instituce, Centrála cestovního ruchu Východní Moravy, informační centra a společnosti zaměřené na rozvoj cestovního ruchu budou součinně zajišťovat a koordinovat kvalitní prezentaci projevů tradiční lidové kultury směrem k médiím a veřejnosti.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj
Spolupráce: paměťové instituce Zlínského kraje, Centrála cestovního ruchu Východní Moravy, informační centra, společnosti zaměřené na rozvoj cestovního ruchu
Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: jednorázová investice 150 tis. Kč
Indikátor plnění: vytvořený webový portál

Aktivita 2: Zajistit dostupnost informací o tradiční lidové kultuře
<ul style="list-style-type: none"> Pro Centrálu cestovního ruchu Východní Moravy, informační centra a společnosti zaměřené na rozvoj cestovního ruchu zajistit prostřednictvím muzejních institucí zřizovaných Zlínským krajem dostupnost informací o tradiční lidové kultuře. Na stránkách muzeí a centrálně na stránkách Slováckého muzea v Uherském Hradišti jako krajského pověřeného pracoviště péče o tradiční lidovou kulturu prezentovat jevy tradiční lidové kultury – primárně statky zapsané do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury Zlínského kraje a oceněné Mistry tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj a Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Spolupráce: odborné organizace, města, obce, veřejnost, Centrála cestovního ruchu Východní Moravy
Termín plnění: průběžně
Finanční náklady: bez finančních nákladů
Indikátor plnění: návštěvnost webových stránek

Opatření 2: VÝZKUM A DOKUMENTACE TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY

Aktivita 1: Pokračování výzkumu současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji
<ul style="list-style-type: none"> Pokračovat ve výzkumu současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji, zaměřit pozornost na konkrétní tvůrce a rukodělné techniky, neopomenout možnosti současných dokumentačních technologií (především pořizování audiovizuálních záznamů), a to i přes jejich větší finanční náročnost a požadavky na technické vybavení.
Odpovědnost za realizaci: Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje a odborné organizace
Spolupráce: Zlínský kraj
Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: 300 tis. Kč/ročně (pro 6 paměťových institucí)
Indikátor plnění: výsledky výzkumu

Aktivita 2: Akvizice výrobků současných tvůrců do sbírkových předmětů příspěvkových organizací Zlínského kraje
<ul style="list-style-type: none"> Podpořit a realizovat nákupy současné produkce výrobců působících na území Zlínského kraje do sbírkových fondů muzeí. Nesoustředit se pouze na výrobce oceněné titulem Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje nebo jinou cenou, ale získávat akvizice i od dalších tvůrců pracujících tradičními technologiemi s přírodními materiály.
Odpovědnost za realizaci: paměťové organizace Zlínského kraje
Spolupráce: odborné organizace, Zlínský kraj

Termín plnění: průběžně (2019–2025)
Finanční náklady: individuální (max. 120 tis. Kč za rok)
Indikátor plnění: počet nakoupených sbírkových předmětů

Opatření 3: VYDAT MONOGRAFII O TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBĚ VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Aktivita 1: Výzkum a rešerše k tématu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji
<ul style="list-style-type: none"> • Systematicky provádět výzkum u konkrétních tvůrců, zaznamenávat technologické postupy – intenzivně pracovat na monografii, která by postihovala minulost a současnost tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj
Spolupráce: odborné organizace
Termín plnění: do roku 2023
Finanční náklady: 50 tis. Kč na rok (po dobu max. 5 let)
Indikátor plnění: připravené podklady pro monografii

Aktivita 2: Vydání monografie
<ul style="list-style-type: none"> • Zpracovat a vydat tiskem monografii „Tradiční rukodělná výroba ve Zlínském kraji.“
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj
Spolupráce: odborné organizace
Termín plnění: do roku 2025
Finanční náklady: 700 tis. Kč
Indikátor plnění: kniha

Opatření 4: MEDIALIZACE TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY

Aktivita 1: Webová stránka Tradiční rukodělná výroba ve Zlínském kraji
<ul style="list-style-type: none"> • Vytvořit projekt, který by interaktivní etnokartografickou formou zpřístupnil informace o tradiční rukodělné výrobě ve Zlínském kraji. V interaktivní mapě bude možné vyhledávat podle lokalit nebo podle oboru činnosti. Popis bude obsahovat informace o technologii, produktech, a v souladu s pravidly o ochraně osobních údajů i vybrané informace o konkrétních tvůrcích. V sekci aktuality budou zveřejňovány informace o jarmarcích, kurzech, výstavách, workshopech a jiných akcích. • Aktualizaci dat zajistí paměťové instituce Zlínského kraje, jednotliví řemeslníci, případně další spolupracující instituce. Lze využít spolupráce a metodické pomoci Národního ústavu lidové kultury ve Strážnici a tyto aktivity koordinovat s jím spravovanou webovou stránkou www.lidovaremesla.cz i jeho mapovými aplikacemi.

Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj a Centrum péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje
Spolupráce: na státní úrovni, Centrála cestovního ruchu Východní Moravy
Termín plnění: do roku 2025
Finanční náklady: 500 tis. Kč
Indikátor plnění: webový portál

Aktivita 2: Cyklus videodokumentů
<ul style="list-style-type: none">• Iniciovat vytvoření televizního cyklu, který se bude věnovat výjimečným tvůrcům v rámci Zlínského kraje (Mistři tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje, Nositelé tradice lidových řemesel, držitelé Ceny Vladimíra Boučka za zachování a rozvoj lidové umělecké výroby v regionu) a tvůrcům i technologiím, které na tato ocenění aspirují.• Vytvořit autorský tým pro sepsání námětu, scénáře a pro realizaci natáčení jednotlivých dílů.• Cyklus prezentovat v regionální televizi, nabídnout do celostátní televize, prezentovat jej na stránkách interaktivní mapy tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje, na webech Zlínského kraje a jeho paměťových institucí, na youtube.com.
Odpovědnost za realizaci: Zlínský kraj
Spolupráce: odborné organizace, ZLÍN FILM OFFICE (Zlínská filmová kancelář), multimedialní fakulta UTB, regionální televize
Termín plnění: do roku 2025
Finanční náklady: bude konkretizováno v souladu s možnými dotačními tituly Ministerstva kultury a jinými dostupnými tituly (předpokládaná částka 20 tis. Kč/dokument)
Indikátor plnění: dokument/film/počet odvysílaných vstupů v médiích

III. IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

Cílem implementační části je popsat koordinaci a monitoring naplňování Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském Kraji.

Hlavním garantem plnění Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu Zlínského kraje, odpovídajícím za věcné naplňování plánu jako celku, je radní Zlínského kraje pro oblast kultury a památkové péče. Koordinátorem implementace, odpovídajícím za činnosti spojené s administrativním zajištěním plnění a hodnocením plánu, byl stanoven Odbor kultury a památkové péče Zlínského kraje. Dle dohody s dalšími zapojenými subjekty se bude koordinátor opírat o odbornou činnost Centra péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje a další odborné instituce působící na území kraje.

Financování aktivit Koncepce je plánováno jako vícezdrojové s dopadem na rozpočet Zlínského kraje, ale i dalších subjektů, které se po dohodě s koordinátorem implementace Koncepce budou na realizaci jednotlivých aktivit podílet. Částky uvedené u aktivit v návrhové části a akčním plánu jsou rámcovým odhadem předpokládané finanční náročnosti plánovaných aktivit. Požadavky na rozpočet Zlínského kraje budou pravidelně sumarizovány koordinátorem implementace Koncepce a předloženy k projednání v orgánech Zlínského kraje. Výše plnění tak bude závislá na aktuálních rozpočtových možnostech.

Plnění jednotlivých opatření a aktivit Koncepce bude definováno akčním plánem – rámcovým harmonogramem plánovaných aktivit. Ten bude sestavován ve formě přehledných tabulek, strukturovaných jako harmonogram plnění jednotlivých aktivit na dané období s předpokládanou aktualizací každé dva roky, která přinese zpřesnění akčního plánu pro následující dvouleté období. Akční plán bude zohledňovat míru priority jednotlivých aktivit, popisovat tyto aktivity, definovat termín plnění, odpovědnost za jejich realizaci, předpokládané náklady, zdroje financování a hodnotící indikátory, na základě kterých budou realizované aktivity na konci daného období vyhodnocovány.

Na konci každého dvouletého období platnosti akčního plánu ve vazbě na jeho aktualizaci bude svolána koordinační porada zainteresovaných stran, na které bude zhodnoceno předchozí období a vytvořena aktualizace akčního plánu pro období další. Ve vazbě na vyhodnocení akčního plánu bude koordinátorem implementace Koncepce sestavena hodnotící zpráva, která bude předložena orgánům Zlínského kraje. Zpráva bude vyhodnocovat uplynulé období konkrétního akčního plánu na základě hodnotících indikátorů. Formou přehledného soupisu budou uvedeny úspěšně realizované nebo nerealizované aktivity. Pokud nebudou stanovené indikátory naplněny, bude hodnotící zpráva navrhopvat řešení pro období nadcházející.

Po dobu naplňování Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025 bude tento materiál zveřejněn na webových stránkách Zlínského kraje v sekci Kultura, Strategické a koncepční dokumenty. Případné dotazy odborné i laické veřejnosti, týkající se naplňování Koncepce, zodpoví koordinátor implementace.

V posledním roce plnění Koncepce je plánováno vyhodnocení výstupů za všechny uplynulé roky plnění této Koncepce a příprava navazujícího střednědobého strategického dokumentu. Ten bude obsahovat doporučení plynoucí z předchozích vyhodnocených období.

IV. AKČNÍ PLÁN – RÁMCOVÝ HARMONOGRAM PLÁNOVANÝCH AKTIVIT

Cíl	Priorita	Aktivita	Rok							
			2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1. Zamezit úbytku lidových tvůrců v regionu	vysoká	1.1. Metodická školení		10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč
		2.3. Podpora organizace místních trhů a jarmarků		500 000 Kč	500 000 Kč	500 000 Kč	500 000 Kč	500 000 Kč	500 000 Kč	500 000 Kč
		3.1. Udělování titulu Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje	150 000 Kč	150 000 Kč	150 000 Kč	150 000 Kč	150 000 Kč	150 000 Kč	150 000 Kč	150 000 Kč
		3.2. Iniciovat lokální oceňování lidových tvůrců	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
		3.3. Využívat výrobky lidových tvůrců při oficiální propagaci Zlínského kraje	800 000 Kč	800 000 Kč	800 000 Kč	800 000 Kč	800 000 Kč	800 000 Kč	800 000 Kč	800 000 Kč
		střední	1.2. Dotační podpora tvůrců		1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč
	1.3. Podpora odbytu výrobků prostřednictvím sítě prodejen			300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč
	2.1. Optimalizace podmínek ochranných známek			0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
	2.2. Podpora ochranných známek			200 000 Kč	200 000 Kč	200 000 Kč	200 000 Kč	200 000 Kč	200 000 Kč	200 000 Kč
	2. Zajistit předávání znalostí a dovedností tradiční	vysoká	1.1. Seznam rukodělných technologií ohrožených zánikem		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
2.1. Organizování rukodělných kurzů				100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč

Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025

rukodělné výroby	střední	3.1. podpora vybraných učebních oborů ve Zlínském kraji		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
		3.2. Vydávání publikací o konkrétních řemeslech pro účely vzdělávání		dle formátu a rozsahu	dle formátu a rozsahu	dle formátu a rozsahu	dle formátu a rozsahu	dle formátu a rozsahu	dle formátu a rozsahu	dle formátu a rozsahu
3. Podpořit spolupráci designerů a tvůrců jako účinný marketingový nástroj k propagaci tradiční rukodělné výroby	vysoká	2.1. Podpora výstavních a prezentačních projektů		100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč	100 000 Kč
	střední	1.1. Soutěž o nejlepší produkt podporující tradiční rukodělnou výrobu a současný design		na základě konkretizace soutěže	na základě konkretizace soutěže	na základě konkretizace soutěže	na základě konkretizace soutěže	na základě konkretizace soutěže	na základě konkretizace soutěže	na základě konkretizace soutěže
4. Zvýšit zájem mladé generace o technologie tradiční rukodělné výroby	vysoká	1.1. Vzdělávací programy v muzeích a muzeích v přírodě		konkretizováno na základě rozsahu konkrétních programů	konkretizováno na základě rozsahu konkrétních programů	konkretizováno na základě rozsahu konkrétních programů	konkretizováno na základě rozsahu konkrétních programů	konkretizováno na základě rozsahu konkrétních programů	konkretizováno na základě rozsahu konkrétních programů	konkretizováno na základě rozsahu konkrétních programů
		1.2. Kroužky ve střediscích volného času	0 Kč	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury

Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025

		2.1. Podpora praktické výuky na základních školách	0 Kč	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury
	nízká	1.3. Exkurze do dílen tvůrců	0 Kč	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury	konkretizováno v souladu s možností čerpání dotačních titulů Ministerstva školství a Ministerstva kultury
5. Zvýšit informovanost o tradiční lidové kultuře Zlínského kraje s důrazem na tradiční rukodělnou výrobu	vysoká	1.1. Propojit organizace pracující s informacemi o tradiční rukodělné výrobě				150 000 Kč				
		1.2. Zajistit dostupnost informací o tradiční lidové kultuře		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
		2.1. Pokračování výzkumu současného stavu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji		300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč	300 000 Kč
		2.2. Akvizice výrobků současných tvůrců do sbírkových fondů příspěvkových organizací Zlínského kraje		120 000 Kč	120 000 Kč	120 000 Kč	120 000 Kč	120 000 Kč	120 000 Kč	120 000 Kč
		3.1. Výzkum a rešerše tématu tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji pro monografii		50 000 Kč	50 000 Kč	50 000 Kč	50 000 Kč	50 000 Kč		

Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025

	střední	3.2. Vydání monografie o tradiční rukodělné výrobě ve Zlínském kraji								700 000 Kč
		4.1. Webová stránka Tradiční rukodělná výroba ve Zlínském kraji							200 000 Kč	300 000 Kč
		4.2. Cyklus videodokumentů							konkretizováno v souladu s aktuálními dotačními tituly Ministerstva kultury a jinými tituly	konkretizováno v souladu s aktuálními dotačními tituly Ministerstva kultury a jinými tituly
Celkové náklady aktivit s vysokou prioritou v letech			950 000 Kč	2 130 000 Kč	2 130 000 Kč	2 280 000 Kč	2 130 000 Kč	2 130 000 Kč	2 080 000 Kč	2 080 000 Kč
Zdroje financování aktivit s vysokou prioritou		Rozpočet Zlínského kraje								
		Zdroje mimo rozpočet kraje (dotace, smlouvy o partnerství ...)								
Celkové náklady v letech			950 000 Kč	3 630 000 Kč	3 630 000 Kč	3 780 000 Kč	3 630 000 Kč	3 630 000 Kč	3 780 000 Kč	4 580 000 Kč
Náklady celkem za celé období 2018 - 2025			<u>27 610 000 Kč</u>							

V. ZÁVĚR

Předložená Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025 představuje strategický dokument, jehož hlavním cílem je zajistit systematickou, důslednou a efektivní péči o lidová řemesla a tradiční rukodělnou výrobu, které se jako jedinečný a stále živý soubor projevů tradiční lidové kultury dochovaly na území Zlínského kraje. Řada z těchto výjimečných projevů je však vzhledem k různým globalizačním nebo ekonomickým vlivům ohrožena zánikem. Záměrem Koncepce je tak napomoci tyto projevy identifikovat, dokumentovat, popularizovat a přibližovat veřejnosti, napomoci předávání know-how i hodnot, které jsou v nich obsaženy, a v konečném důsledku je tak uchovat dalším generacím. Dílčími cíli jsou, jak již bylo popsáno výše, zejména iniciace zájmu o tradiční řemesla, užívané postupy a znalosti, motivace nových zájemců v jednotlivých oborech tradiční rukodělné výroby, vytváření nových příležitostí pro zlepšování ekonomické situace řemeslníků, systematické vzdělávání v oblasti řemesel a lidového umění a soustavná prezentační a osvětová činnost směřující k propagaci tradiční rukodělné výroby a lidového umění.

Dokument je rozdělen do tří částí, které na sebe logicky navazují. Analytická část se zabývá současným stavem a východisky. Definuje základní pojmosloví a geografické vymezení etnografických oblastí na území kraje. V rámci přípravných prací k analytické části byl realizován rozsáhlý výzkum zaměřený na tradiční řemesla a rukodělnou výrobu, jehož výsledky jsou shrnuty v kvantitativní a následně i kvalitativní analýze. Ty se staly společně s analýzou stávajících forem podpory této oblasti našeho kulturního dědictví podklady pro SWOT analýzu členěnou na silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby.

Na ni pak navazuje návrhová část, v jejímž úvodu je definována vize naplňování Koncepce. Návrhová část je členěna na hlavní cíle, ty pak na dílčí opatření, která jsou následně konkretizována pomocí jednotlivých aktivit. Navržené aktivity by měly být pod garancí člena rady Zlínského kraje zodpovědného za oblast kultury, památkové péče, církví, mládeže a sportu realizovány ve stanoveném období, na něž je Koncepce přijímána. Návrhovou část uzavírá akční plán zpracovaný jako harmonogram aktivit na celé období s vyznačením míry jejich priority a s předpokládanými finančními nároky, které bude pro realizaci nutné vynaložit.

Třetí částí je část implementační, která definuje koordinaci a monitoring naplňování Koncepce.

Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025 vznikala téměř dva roky. Koordinaci přípravy zajistil Odbor kultury a památkové péče, který ustavil tzv. strategickou skupinu vykonávající roli hlavního konzultačního orgánu podílejícího se na odborném zadání a následně i na posouzení a připomínkovém řízení dokumentu. Odbor dále ustavil tzv. pracovní skupinu pověřenou přípravou a zpracováním textů. V obou skupinách byli zastoupeni ředitelé nebo odborní pracovníci významných paměťových institucí Zlínského kraje. Ke spolupráci byli přizváni také pracovníci Oddělení koncepcí a analýz Odboru strategického rozvoje kraje, kteří poskytli své cenné rady především při tvorbě struktury dokumentu i jeho dílčích částí. Odbor kultury a památkové péče konzultoval dle potřeby i s jinými věcně příslušnými odbory úřadu, pokud se konkrétní tematika dotýkala jejich gesce. Koncepce prošla připomínkovým řízením zainteresovaných stran a její výsledná podoba v předloženém znění je nyní předkládána k projednání v příslušných orgánech Zlínského kraje.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Přehled obcí pořadajících akce věnované prezentaci tradiční rukodělné výroby a řemesel dle okresů ZK.

Obce pořadající akce věnované prezentaci tradiční rukodělné výroby, okres **Kroměříž**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název akce	Periodicita konání	Organizátor
1	Bařice – Velké Těšany	451	Vánoční jarmark	neuveďeno	neuveďeno
2	Holešov	11 644	Vánoční trhy	každoročně	MKS Holešov
3	Hulín	6 860	Svatováclavské hody Den řemesel Vánoční jarmark	každoročně každoročně každoročně	Městské kulturní centrum Hulín
4	Chropyně	4 951	Vánoční a velikonoční výstavy + možnost prodeje rukodělných výrobků místních výrobců	každoročně	neuveďeno
5	Chvalčov	1 668	Adventní inspirace Chvalčovský šmigrust	každoročně každoročně	Kulturní komise RO
6	Koryčany	2 743	Adventní trhy Velikonoční jarmark Poutí	neuveďeno	neuveďeno
7	Kroměříž	28 981	Masopustní jarmark Velikonoční kroměřížské farmářské trhy Farmářské trhy Dožínky Zlínského kraje Kroměřížské vinařské	každoročně každoročně každý měsíc každoročně	Dům kultury Město Kroměříž Mě. Kroměříž Mě. Kroměříž + ZK + Okres. Agrární komora Kroměříž + DK Kroměříž + Agrární komora Zlín VINITIS, s.r.o. Výstaviště

			slavnosti Svatováclavské slavnosti Svatomartinské hodování Advent na Velkém náměstí	každoročně každoročně každoročně každoročně	Floria KM Město KM, DK KM DK KM
8	Kurovice	261	Historické dny Šermířské dny Advent	nepravidelně	Tvrz Kurovice
9	Loukov	969	Vánoční jarmark spojený s večerním rozsvěcováním Vánočního stromu	neuveďeno	neuveďeno
10	Morkovice Slížany	– 2 864	Sv. Jan Hody	každoročně	Město Morkovice Slížany
11	Pravčice	741	Velikonoční výstava a Vánoční výstava	neuveďeno	neuveďeno
12	Rusava	585	Mikulášský jarmark	každoročně	Obec Rusava
13	Vítonice	420	jaro - velikonoční prodejní výstava, zima - adventní prodejní výstava.	jednorázové akce	Obec Vítonice

Obce pořádající akce věnované prezentaci tradiční rukodělné výroby, okres **Uherské Hradiště**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název akce	Periodicita konání	Organizátor
1	Babice	1 739	Vánoční jarmark	každoročně	Obec Babice
2	Bílovice	1 883	Vánoční jarmark	každoročně	neuveďeno
3	Bojkovice	4 472	Světlovský bál Setkání pod Světlovem Adventní setkání u základní školy, Adventní trhy	každoročně každoročně každoročně každoročně	Světlovánek + Město Bojk. Světlovan + Město Bojovice ZŠ + Město Alte Laterne + Město Bojk.

Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025

4	Boršice	2 230	Boršické burčákové slavnosti Mikulášský jarmark	každoročně každoročně	Obec Boršice
5	Buchlovice	2 935	Trh v podhradí Velikonoce na Hradě Buchlovské kování	každoročně každoročně každoročně	Městys Buchlovice Hrad Buchlov Hrad Buchlov
6	Bystřice pod Lopeníkem	804	Mikulášský jarmark	neuveдена	Obec Bystřice
7	Hostětín	226	Jablečná slavnost	každoročně	Tradice Bílých Karpat, z.s. + Obec Hostětín + ZO ČSOP Veronica
8	Hluk	4 280	Adventní jarmark	každoročně	Město Hluk
9	Jankovice	459	Velikonoční jarmark Folklorní přehlídka	nepravidelně nepravidelně	Obec Jankovice Obec Jankovice
10	Komňa	558	Vánoční jarmark	neuveдена	ZŠ + Obec Komňa
11	Korytná	925	Hody o svátku sv. Václava	neuveдена	Obec Korytná
12	Kunovice	5 592	Velikonoční jarmark Adventní jarmark Vánoční jarmark Jízda králů MDFK KUNOVSKÉ LÉTO	každoročně každoročně každoročně jednou za 2 roky každoročně	Město Kunovice + školy + spolky Město Kunovice + spolky Město Kunovice + spolky Město Kunovice + spolky O.S. Kunovjan
13	Modrá	727	Den medu a medoviny	každoročně	Archeoskanzen Modrá + Obec Modrá
14	Nedachlebice	787	Vánoční jarmark	každoročně	neuveдено
15	Nezdenice	738	Velikonoční a vánoční jarmark	každoročně	Obec Nezdenice
16	Nivnice	3 350	Májový jarmark	každoročně	neuveдено

Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025

17	Ořechov	747	Velikonoční jarmark	každoročně	Obec Ořechov
18	Ostrožská Nová Ves	3 500	Vánoční trhy	neuveďeno	neuveďeno
19	Osvětmany	866	Velikonoční jarmark Vánoční jarmark	každoročně každoročně	Klub žen Klub žen
20	Pitín	933	Vánoční jarmark	každoročně	neuveďeno
21	Podolí	863	Mikulášský jarmark	nepravidelně	Obec Podolí
22	Popovice	1 042	Popovický jarmark řemesel	každoročně	neuveďeno
23	Polešovice	2 003	TOP víno Slovákca	každoročně	Městys Polešovice + Agrární komora UH
24	Slavkov	662	Folklorní den	jednou za 2 roky	Obec
25	Strání	3 499	Festival masopustních tradic Předvánoční jarmark	každoročně	OÚ Strání+ MJAKUB, SPOKOS Červený kříž
26	Suchá Loz	1 144	Mikulášský jarmark Sucholožské hody	každoročně	Obec + skautské středisko
27	Staré Město	6.658	Jarní předvelikonoční jarmark Zahrada Moravy Vánoční jarmark	každoročně každoročně každoročně	Město St. Město Město St. Město + FS Dolina, SKC Staré Město, OS Kunovjan Město St. Město
28	Starý Hrozenkov	806	Kopaničářské slavnosti	každoročně	Obec Starý Hrozenkov + Obec Drietoma, KK UH + Trenčianske osvětové středisko
29	Šumice	1 700	Mikulášský jarmark	neuveďeno	neuveďeno
30	Topolná	1 624	Mikulášský jarmark	neuveďeno	neuveďeno

Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025

31	Tupesy	1 130	2x ročně možnost prezentace, prodejní jarmark zcela výjimečně 1x za 5 let	neuveďeno	neuveďeno
32	Újezdec	229	Vánoční koledování	každoročně	Obec Újezdec
33	Uherské Hradiště	25 109	Velikonoční jarmark Řemeslo má zlaté dno Svatojánský jarmark Slovácké slavnosti vína a otevřených památek Přehlídka Slovácko v tradici Vánoční jarmark	všechny akce každoročně	Město UH + OS Kunovjan Park Rochus o.p.s. Město UH + OS Kunovjan Město UH + OS Kunovjan Region Slovácko + Tradiční výrobek Slovácka z.s. Město UH + OS Kunovjan
34	Uherský Brod	16 458	Velikonoční jarmark Brodský jarmark Den evropského dědictví Růžencová pouť Kateřinský jarmark Vánoční jarmark	každoročně každoročně každoročně každoročně každoročně každoročně	DK + Kino Máj všechny: Město Uh Brod + Dům kultury DK + Kino Máj
35	Uherský Ostroh	4 329	jarmark	nepravidelně	Město OU
36	Velehrad	1 218	Velikonoční jarmark Velehradská pouť a Dny lidí dobré vůle Vánoční jarmark	každoročně každoročně každoročně	neuveďeno
37	Vlčnov	3 019	Vlčnovské slavnosti s jízdou králů	každoročně	Klub sportu a kultury
38	Zlámanec	309	Předvánoční jarmark	každoročně	Obec Zlámanec
39	Zlechov	1 681	Velikonoční jarmark Vánoční jarmark		Obec Zlechov

Obce pořádající akce věnované prezentaci tradiční rukodělné výroby, okres **Vsetín**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název akce	Periodicita konání	Organizátor
1	Branky	983	Velikonoční a vánoční jarmark	Každoročně	Obec Branky a kult. komise
2	Bystřička	1013	Domácí jarmark (listopad)	Neuvedeno	Obec Bystřička
3	Halenkov	2 420	Ekologický jarmark Valašský pramen Frzegul Dřevorosty Jaroslava Heji	jednorázově jednou za 2 roky každoročně poprvé, ale výhled každoročně	Fyzické osoby Valašský pramen z.s. Obec Halenkov Obec Halenkov
4	Hovězí	2 404	Kateřinský jarmark	každoročně	Obec Hovězí
5	Hutisko – Solanec	2 004	Den řemesel	neuvedeno	Val. soubor Zákopčan
6	Huslenky	2 234	Huslenské slavnosti	Každoročně	Obec Huslenky
7	Jablůnka	2 045	Velikonoční trhy	Každoročně	Obec Jablůnka
8	Karolínka	2 533	Sklářský jarmark Vánoční jarmark	Neuvedno Neuvedeno	Město Karolínka + sklárny Město Karolínka + Valašský pramen
9	Kateřinice	1 049	Kateřinický benefičák	každoročně	neuvedeno
10	Lhota u Vsetína	783	Mikulášský jarmark	každoročně	neuvedeno
11	Lidečko	1 806	Lidečkovský jarmark	Každoročně	Obec Lidečko
12	Liptál	1 500	Liptálské slavnosti Vánoční jarmark	Každoročně Každoročně	Neuvedeno škola
13	Loučka	488	Pouť	Každoročně	neuvedeno
14	Lužná	605	Luženský jarmark	každoročně	Obec Lužná (Společenská a kulturní komise + TJ Sokol Lužná, MMS Lužná, SDH Lužná a spolek

Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025

					důchodců
15	Nový Hrozenkov	2 615	Pouť Hrozenkobraní Hodový jarmark Valašský pramen	každoročně každoročně každoročně jednou za 2 roky	Městys NH Městys NH Městys NH Valašský pramen z.s.
16	Pozdřechov	593	Pouť o sv. Jiří	Každoročně	neuveďeno
17	Ratiboř	1 858	Hodový jarmark	každoročně	Obec Ratiboř
18	Rožnov pod Radhoštěm	16 493	Josefský jarmark Všesvatský jarmark Velikonoce na Valašsku Májový jarmark Zvonečkový jarmark Hejův nožík Pekařská sobota Sklářská sobota Dny řemesel Starodávný jarmark Vánoční jarmark	každoročně každoročně každoročně každoročně každoročně	T klub kult. agentura – obojí VMP VMP VMP
19	Valašské Meziříčí	22 181	Velikonoční trhy Vánoční trhy Valašský krajkářský a řemeslný trh Jarmark velikonoční Jarmark vánoční	každoročně každoročně každoročně každoročně každoročně	Město VM Město VM Valašský krajkářský a řemeslný spolek Muzeum regionu Valašsko - obojí
20	Valašská Polanka	1 441	Hodový jarmark	každoročně	Obec (kulturní komise) + obecní spolky
21	Valašská Senice	438	Předvánoční prodej v KD ve Francově Lhotě	neuveďeno	neuveďeno

22	Velké Karlovice	2 377	Velikonoční jarmark Řemeslné úterky Hrnčířský den Pouť – řemeslný jarmark Setkání řezbářů Řemeslný den Kateřinský jarmark	každoročně pravidelně květen – červen každoročně každoročně každoročně každoročně každoročně	všechny akce: Muzeum + IC Velké Karlovice
23	Vidče	1 727	Kácení máje Rozsvícení vánočního stromu	každoročně každoročně	neuveďeno
24	Vigantice	1 080	Jarní výstava Vánoční výstava a jarmark	každoročně každoročně	neuveďeno
25	Vizovice	4 788	Velikonoční jarmark	každoročně	DK Vizovice
26	Vsetín	26 166	Velikonoční trhy Vánoční trhy Valašské záření Jarmark velikonoční Jarmark vánoční při výstavách	každoročně každoročně každoročně každoročně každoročně nepravidelně	DK Vsetín DK Vsetín DK Vsetín Muzeum regionu Valašsko vše
27	Zašová	3 036	Zašovské slavnosti Vánoční jarmark	každoročně každoročně	Obec Zašová
			v Zašové Vánoční jarmark ve Veselé	neuveďeno	
28	Zubří	5 580	Metlářský jarmark Dny města Zubří	každoročně každoročně	Město Zubří (Odbor kultury a sportu) obojí

Obce pořadající akce věnované prezentaci tradiční rukodělné výroby, okres **Zlín**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název akce	Periodicita konání	Organizátor
1	Kašava	918	Bienále – festival HUDGAJ(Hudecké a	jedenkrát za 2 roky	Obec Kašava

			gajdošské slavnosti)		
2	Luhačovice	5 068	Velikonoční jarmark s folklorem Jarmark Otevírání pramenů Luhačovická pouť Svatováclavský jarmark Jarmark ke vzniku ČS Vánoční řemeslný jarmark	každoročně každoročně každoročně každoročně neuveďeno každoročně	Mě DK Město Luhačovice + MěDK+Lázně Luhačovice a.s, RKF Luhačovice MěDK MěDK MěDK MěDK
3	Lukov	1 763	Hradní podzimní jarmark	neuveďeno	neuveďeno
4	Lukoveček	458	neuveďeno	jednorázově	Muzeum Lukoveček
5	Mysločovice	625	Mikulášský jarmark	každoročně	Obec Mysločovice
6	Napajedla	7 257	Jarní slavnosti Svatováclavské slavnosti Rozsvěcení vánočního stromu	neuveďeno neuveďeno neuveďeno	neuveďeno neuveďeno neuveďeno
7	Provodov	797	Vánoční jarmark	neuveďena	ZŠ Provodov
8	Sazovice	758	Vánoční jarmark	neuveďeno	neuveďeno
9	Slavičín	6 501	Valašský kumšt pro radost aj užitek Svatovojtěšský jarmark	neuveďeno neuveďeno	Město Slavičín neuveďeno
10	Slušovice	2 931	Adventní jarmark	neuveďeno	neuveďeno
11	Tečovice	1 286	Vánoční jarmark	každoročně	Obec Tečovice
12	Tlumačov	2 423	Adventní jarmark	každoročně	KIS Tlumačov
13	Valašské Klobouky	4 977	Valašský mikulášský jarmek Valašské kumštování	každoročně	Valašský jarmek z.s. neuveďeno

Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji na léta 2018–2025

			Kloboucké hospodářské trhy	neuvejeno každoročně vždy 2x měsíčně	Město Val. Klobouky
14	Velký Ořechov	752	Vánoční jarmark	neuvejeno	neuvejeno
15	Zlín	74 508	Velikonoční trhy	každoročně	Stat. město Zlín
			Květinové trhy - Květinový jarmark	každoročně	SM Zlín
			Den řemesel – pravidelně	každoročně	MJVM
			Den Zlínského kraje	každoročně	Zlínský kraj
			Svatomartinské hody	2017 poprvé	SM Zlín
			Mikulášský jarmáček		
			Vánoční trhy	každoročně	MJVM
				každoročně	SM Zlín

Příloha č. 2: Přehled obcí, ve kterých se nachází instituce/spolek/skupina osob, dokumentujících tradiční lidovou kulturu.

Instituce/spolky, sdružení dokumentující tradiční lidovou kulturu v obcích a městech, okres **Kroměříž**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název spolku/instituce/skupiny
1	Holešov	11 644	Městské kulturní středisko Vlastivědný kroužek Holešov
2	Hulín	6 860	Městské kulturní centrum
3	Chvalčov	1 668	Kulturní komise RO
4	Kroměříž	28 981	Muzeum Kroměřížska
5	Morkovice	2 864	Košickářské muzeum
6	Rusava	585	Soukromý sběratel

Instituce/spolky, sdružení dokumentující tradiční lidovou kulturu v obcích a městech, okres **Uherské Hradiště**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název spolku/instituce/skupiny
1	Bojkovice	4 472	Muzeum Bojkovska Muzejní spolek A. Jaška
2	Břestek	810	Spolek pro udržení tradic
3	Březová	1 039	Kopretina z. s.
4	Březolupy	1 684	FS Botík (půjčovna krojů)
5	Bystřice pod Lopeníkem	804	Muzeum Bystřice pod Lopeníkem
6	Jankovice	459	Folklorní spolek
7	Komňa	558	Spolek pro uctění památky
8	Korytná	925	OS Dr. Stivara + jednotlivci - Filip Vaškových, Marie Gálová
9	Kunovice	5 646	Občanské sdružení Kunovjan, z.s., Handrlák, z.s., komise Města Kunovice (půjčovna krojů)
10	Nedakonice	1 598	Muzejní spolek
11	Nivnice	3 350	Vlastivědný kroužek
12	Ostrožská Lhota	1 474	Slovácký krůžek Háječek
13	Polešovice	2 003	Folklorní sdružení Polešovice
14	Popovice	1 042	Potomákovo muzeum krojů
15	Strání	3 499	SOPOS z. s., Spolek pro kulturu obce Strání + jednotlivci
16	Tupesy	1 130	Muzeum keramiky
17	Uherské Hradiště	25 109	Slovácké muzeum
18	Uherský Brod	16 458	Muzeum JAK
19	Uherský Ostroh	4 329	Lidové tradice a řemesla, o.p.s.
20	Veletiny	550	Muzejní spolek Kotovica
21	Vlčnov	3 019	Klub sportu a kultury Společnost jízdy králů
22	Žitková	168	jednotlivci - Jaroslav Lebánek

Instituce/spolky, sdružení dokumentující tradiční lidovou kulturu v obcích a městech, okres **Vsetín**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název spolku/instituce/skupiny
1	Hošťálková	2 209	nespecifikováno
2	Rožnov pod Radhoštěm	16 493	Valašské muzeum v přírodě
3	Valašské Meziříčí	22 181	Muzeum regionu Valašsko – Zámek Kinských
4	Valašská Senice	438	Soukromý sběratel
5	Velké Karlovice	2 377	Karlovské muzeum
6	Vsetín	26 166	Muzeum regionu Valašsko
7	Zašová	3 036	Soukromí sběratelé

Instituce/spolky, sdružení dokumentující tradiční lidovou kulturu v obcích a městech, okres **Zlín**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název spolku/instituce/skupiny
1	Držková	369	Muzeum dřevěného porculánu
2	Luhačovice	5 068	Muzeum luhačovického Zálesí – Muzeum JVM
3	Lukoveček	458	Muzeum Lukoveček
4	Mysločovice	625	Soukromý sběratel
5	Napajedla	7 257	Muzeum Napajedla
6	Neubuz	460	Soukromý sběratel
7	Tlumačov	2 423	Historický spolek
8	Valašské Klobouky	4 977	Městské muzeum Spolek Jižní Valašsko Národopisný soubor Klobučan
9	Vlachovice	1 482	Dokopjánek Spolek Dokopy Přátelé historie Vlachovska
10	Zádveřice-Raková	1 796	Soukromý sběratel
11	Zlín	74 508	Muzeum jihovýchodní Moravy

Příloha č. 3: Přehled obcí, ve kterých se nachází muzeum, galerie nebo výstavní síň či památkový domek přístupný veřejnosti.

Obce/města, ve kterých se nachází místní muzea, galerie nebo výstavní sály, okres **Kroměříž**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název muzea/galerie/výstavní síně
1	Bystřice pod Hostýnem	8 177	Městské muzeum Bystřice pod Hostýnem
2	Holešov	11 644	Městské muzeum Holešov
3	Hulín	6 860	Muzeum Františka Skopalíka (Záhlinice) Galerie v Informačním centru
4	Chropyně	4 951	Zámek Chropyně – Muzeum Kroměřížska
5	Kroměříž		Muzeum Kroměřížska
6	Kvasice	2 212	Obec Kvasice
7	Lehotice	410	Multifunkční dům
8	Morkovice - Slížany	2 864	Košickářské muzeum
9	Pravčice	741	Muzeum zemědělské techniky
10	Rymice	605	Muzeum Kroměřížska
11	Rusava	585	Obecní úřad

Obce/města, ve kterých se nachází místní muzea, galerie nebo výstavní sály, okres **Uherské Hradiště**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název muzea/galerie/výstavní síně
1	Babice	1 739	Muzeum myslivců a pytláků
2	Bojkovice	4 472	Muzeum Bojkovska p.o.
3	Boršice	2 230	Dvůr pod starýma Horama
4	Boršice u Blatnice	822	Dům lidových tradic
5	Břestek	810	Nadsklepní dům čp 157
6	Březová	1 039	Památkový domek čp. 115
7	Bystřice pod Lopeníkem	804	Památkový domek čp. 77
8	Buchlovice	2 935	Muzeum Podhradí
9	Hradčovice	1 031	Kulturní víceúčelový sál
10	Hluk	4 280	Památkové domky Muzeum folkloru a tradic
11	Huštěnovice	997	Muzeum Huštěnovice
12	Komňa	558	Památník J. A. Komenského – komora čp. 33 Obydlí zvěroklestiče (museum), čp. 6
13	Košíky	416	Obecní muzeum Košíky
14	Kudlovice	969	Kudovice čp. 50
15	Kunovice	5 592	Památkový domek čp. 679
16	Lopeník	233	Památkový domek čp. 141
17	Modrá	727	Archeoskanzen Modrá
18	Nivnice	3 350	Sedlcká chalupa
19	Ořechov	747	Muzeum zemědělské techniky
20	Ostrožská Lhota	1 474	Lidový domek Háječek

21	Ostrožská Nová Ves	3 500	Nespecifikováno
22	Popovice	1 042	Potomákovo muzeum krojů
23	Stupava	156	Malé sklářské muzeum
24	Strání	3 499	Štrbákovec
25	Suchá Loz	1 144	Sucholožské muzeum
26	Staré Město	6 658	Památník Velké Moravy (SMUH)
27	Šumice	1 700	Šerkova chalupa čp. 72 Trchalíkova usedlost čp. 210
28	Topolná	1 624	Usedlosti čp. 90 (SMUH) č.p. 93 (SMUH)
29	Tupesy	1 130	Muzeum tupeské keramiky
30	Uherské Hradiště	25 109	Slovácké muzeum Park Rochus Galerie Joži Uprky Slovácké centrum kultury a tradic - Expozice dějin města
31	Uherský Brod	16 458	Muzeum JAK Dům kultury včetně Galerie Panský dům
32	Uherský Ostroh	4 329	Zámecká galerie, Lidové tradice a řemesla, o.p.s.
33	Velehrad	1 218	Turistické centrum Velehrad Velehradský dům CM Lapidárium
34	Veletiny	550	Soukromý objekt vinohradnické budy
35	Vlčnov	3 019	Galerie na Měštance Památkové domky Slovácká jizba čp. 739, usedlost čp. 65 Rolnická usedlost čp 57 Muzeum lidových pálenic
36	Zlámanec	309	Zlámanec čp. 37
37	Žitková		Minimuzeum v infocentru

Obce/města, ve kterých se nachází místní muzea, galerie nebo výstavní sály, okres **Vsetín**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název muzea/galerie/výstavní síně
1	Hošťálková	2 209	nespecifikováno
2	Hovězí	2 404	Obecní úřad
3	Huslenky	2 234	Galerie Huslenky
4	Karolinka	2 533	Muzeum sklářství a Galerie muzea sklářství
5	Kelč	2 782	Muzeum bratří Kříčků
6	Lačnov	858	Muzeum Vařákovy paseky
7	Nový Hrozenkov	2 615	Památník A. Strnadela
8	Mikulůvka	781	Mikulův mlýn
9	Prlov	534	Pietní místnost (Muzeum prlovské tragédie)

10	Rožnov pod Radhoštěm	16 493	Valašské muzeum v přírodě
11	Seninka	1 049	První valašské motomuzeum v Senince
12	Valašské Meziříčí	22 181	Muzeum regionu Valašsko – Zámek Kinských Muzejní a galerijní centrum Galerie Kaple Galerie Sýpka Řeznické muzeum
13	Valašská Senice	438	Muzeum Štěpána kardinála Trochty ve Francově Lhotě
14	Velké Karlovice	2 377	Karlovské muzeum
15	Vsetín	26 166	Muzeum regionu Valašsko Galerie Stará radnice
16	Zděchov	587	Hasičské muzeum
17	Zubří	5 580	Muzeum Zubří

Obce/města, ve kterých se nachází místní muzea, galerie nebo výstavní sály, okres **Zlín**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název muzea/galerie/výstavní síně
1	Držková	369	Muzeum dřevěného porculánu
2	Jasenná	961	Mikuláščíkovo fojtství čp. 60
3	Kaňovice	284	Rolnická usedlost čp. 19
4	Luhačovice	5 068	Muzeum luhačovického Zálesí (MJVM)
5	Lukov	1 763	Hrad Lukov
6	Lukoveček	458	Muzeum místní lidové kultury
7	Mysločovice	625	Minimuzeum
8	Napajedla	7 257	Muzeum Napajedla
9	Provodov	797	Archeologická expozice na Malenisku
10	Slavičín	6 501	Městské muzeum Slavičín
11	Valašské Klobouky	4 977	Městské muzeum Kosenka Pivečkova dřevěnice
12	Vlachovice	1 482	Muzeum lidové kultury a tradic Vlachovska
13	Zádveřice-Raková	1 796	Výstava vystěhovalců do Ameriky – Obecní úřad
14	Zlín	74 508	Muzeum jihovýchodní Moravy

Příloha č. 4: Přehled obcí, ve kterých se uskutečnil kurz věnovaný původní rukodělné technice.

Kurzy rukodělných technik konaných v obcích/městech okres **Kroměříž**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název kurzu/techniky	Rok konání	Organizátor
1	Holešov	11 644	Kraslice zdobené slámou Figurky z kukuřičného šustí	2017 2017	Vlastivědný kroužek Holešov Vlastivědný kroužek Holešov
2	Chropyně	4 951	Paličkování	neuveđen	neuveđen
3	Chvalčov	1 668	Řezbářský kroužek	neuveđen	ZŠ a MŠ
4	Morkovice - Slížany	2 864	Košíkářský kurz	2015	Košíkářské muzeum
5	Podhradní Lhota	483	Adventní a vánoční výzdoba	neuveđen	fyzická osoba
6	Rymice	605	Pletení z pedigu	neuveđen	fyzická osoba

Kurzy rukodělných technik konaných v obcích/městech okres **Uherské Hradiště**:

Poř. č.	Obec/město	Počet obyvatel	Název kurzu/techniky	Rok konání	Organizátor
1	Bánov	2 104	Keramika	2015/2016	fyzická osoba
2	Bojkovice	4 472	Velikonoční a vánoční předvádění s možností vyzkoušet si techniku Pečení chleba + koláčů	neuveđen (pravidelně)	Město Bojkovice Muzeum Bojkovska
3	Březolupy	1 684	Pletení z proutí Paličkování	neuveđen	FS Botík Červený kříž
4	Hluk	4 280	malba ornamentu	2013	fyzická osoba
5	Hostětín	226	pletení košíků	2017	ČSOP Veronica
6	Komňa	558	pletení z proutí a pedigu, zdobení kraslic, dekorace	neuveđen	Obec Komňa + Červený kříž
7	Kunovice	5 592	Keramický workshop Výroba z plsti	2017 2017	Město Kunovce

Příloha č. 5: Dotazník Současný stav tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji – obce/města

SOUČASNÝ STAV TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Dovolujeme si vás oslovit s prosbou o zodpovězení několika otázek a s prosbou o spolupráci při distribuci dotazníků, které by zmapovaly současný stav tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji. Informace budou sloužit pro potřeby Slováckého muzea v Uherském Hradišti – Centra péče o tradiční lidovou kulturu Zlínského kraje a Odboru kultury Zlínského kraje. Cílem výzkumu je vytvoření Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji.

Děkujeme, že budete věnovat svůj čas našemu výzkumu.

1. KONAJÍ SE VE VAŠÍ OBCI/MĚSTĚ TRHY A JARMARKY KTERÝCH SE ÚČASTNÍ LOKÁLNÍ LIDOVÍ VÝROBCI?

NE

ANO Termín konání Název akce periodicita (pravidelně/jednorázově) organizátor (kontakt)

2. PŮSOBÍ VE VAŠÍ OBCI/MĚSTĚ INSTITUCE, SPOLEK NEBO SKUPINA LIDÍ, KTEŘÍ SE VĚNUJÍ SBÍRÁNÍ PŘEDMĚTŮ DOKUMENTUJÍCÍCH TRADIČNÍ LIDOVOU KULTURU V LOKALITĚ?

NE

ANO Název (spolku, skupiny) Jméno zástupce kontakt

3. JE VE VAŠÍ OBCI/MĚSTĚ MÍSTNÍ MUZEUM, VÝSTAVNÍ SÁL ČI PAMÁTKOVÝ DOMEK PŘÍSTUPNÝ VEŘEJNOSTI?

NE

ANO Název a adresa kontakt na provozovatele

4. KONÁ NEBO KONAL SE V MINULÝCH 3 LETECH VE VAŠÍ OBCI/MĚSTĚ KURZ NĚKTERÉ RUKODĚLNÉ TECHNIKY?

NE

ANO Název techniky, které se věnoval termín konání organizátor

VYPLNIL

Jméno a příjmení

Adresa informátora

Telefonní číslo (bude sloužit jen pro případné upřesnění informací v dotazníku)

NÁZEV OBCE/MĚSTA

Okres

Příloha č. 6: Dotazník Současný stav tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji – dotazník evidence lidových výrobců

SOUČASNÝ STAV TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY VE ZLÍNSKÉM KRAJI

DOTAZNÍK EVIDENCE LIDOVÝCH VÝROBCŮ

Dotazník můžete vyplnit, vytisknout a zaslat na adresu muzea nebo vyplnit v elektronické formě:
<https://goo.gl/forms/zNdNkMbZUoKsW1o22>

Děkujeme za spolupráci a čas, který věnujete vyplnění dotazníku.

Příjmení a jméno řemeslníka (lidového výrobce), titul:

.....

Datum a místo narození:.....

Dosažené vzdělání (základní, střední, VŠ):.....

Adresa bydliště kraj, region:.....

město (obec), PSČ:.....

ulice, č. domu:.....

telefon, fax, e-mail:.....

Název a adresa provozovny (dílny), pokud není shodná s místem trval. bydliště:

město (obec), PSČ:.....

ulice, č.p. domu:.....

telefon, fax, E mail www stránky:.....

.....

Obor řemeslné výroby:.....

Druh výroby (živnost, přivýdělek, záliba, apod.):.....

Výrobě se věnuje od roku:.....

Stručný popis vyráběného zboží:

.....

Způsob prodeje výrobků:

.....

Způsob vyučení v oboru (samouk, vyučen, v kurzu – kdy a kde se konal, jméno učitele, atd.):

.....
.....

Praxe, zaměstnání (u koho, od roku):

.....
.....

Oficiální (odborné) ocenění (např. Mistr ÚLUV, Nositel tradice lidových řemesel, Mistr tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje, Nositel ceny V. Boučka, ocenění čestným uznáním od Obce apod.), uděleno v roce:

.....

Žáci a pokračovatelé:

.....
.....

Další vykonávaná řemesla:

.....

Členství v profesních organizacích (např. Sdružení lidových řemeslníků a výrobců aj.), držitel ochranné známky, (např. Tradiční výrobek Slovácka, Tradice Bílých Karpat, Pravé Valašské, Beskydy regionální produkt, Haná regionální produkt, apod.):

.....

Články o výrobci v tisku:

.....
.....

Videodokumenty nebo reportáže v TV, regionální TV, na youtube aj.:

.....
.....

Výstavy (samostatné, kolektivní, kdy, kde):

.....
.....

Zastoupení výrobků ve sbírkách muzeí a galerií (kde)

.....
.....

Účast na jarmarcích, trzích, předváděcích akcích v muzeích nebo vedení kurzů aj. Kde, název akce. (např. Velikonoce v muzeu – Slovácké muzeum v Uherském Hradišti apod.)

.....
.....

Zároveň si Vás dovoluujeme poprosit, pokud je to možné, o zaslání fotografie lidového výrobce při práci, případně fotografie jeho výrobků přímo s dotazníkem na adresu muzea.

Souhlas se zpracováním osobních údajů

Dotazovaný (výrobce) **souhlasí** s tím, aby jeho osobní údaje uvedené v tomto dotazníku byly zpracovány v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v rozsahu uvedeném v dotazníku: jméno, příjmení, titul, datum a místo narození, dosažené vzdělání, adresa bydliště, telefon, fax, e-mail, webové stránky, adresa provozovny (dílny), fotografie, povolání za účelem vytvoření neveřejné databáze Tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje.

Dotazovaný (výrobce) **souhlasí/nesouhlasí*** s uveřejněním osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení, titul, adresa, telefon, e-mail, www stránky, zpracovávaný materiál, obor výroby, na internetových stránkách www.lidovaremesla.cz.

Zpracování bude provádět:

Slovácké muzeum v Uherském Hradišti se sídlem Smetanovy sady 179, 686 01 Uherské Hradiště, IČO 0092126

Muzeum Kroměřížska se sídlem Velké náměstí 38, 767 11 Kroměříž, IČO 00098574

Muzeum regionu Valašsko se sídlem Horní nám. 2, 755 01 Vsetín, IČO 00098574

Muzeum Jihovýchodní Moravy ve Zlíně se sídlem Vavrečkova 7040, 760 01 Zlín, IČO: 089982

Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm se sídlem Palackého 147, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm, IČO: 00098604

Zlínský kraj, tř. T. Bati 21, 761 90 Zlín, IČO 70891320

Zpracování za účelem vytvoření neveřejné databáze Tradiční rukodělné výroby Zlínského kraje bude sloužit výhradně odborným pracovníkům (etnografům) a zaměstnancům jednotlivých výše uvedených muzeí a Odboru kultury a památkové péče Zlínského kraje pro potřeby naplňování připravované Koncepce účinnější péče o tradiční rukodělnou výrobu Zlínského kraje. Zveřejnění osobních údajů na www.lidovaremesla.cz bude přístupné široké veřejnosti prostřednictvím internetu.

Souhlas uděluje dotazovaný (výrobce) na dobu neurčitou. Osobní údaje poskytuje dobrovolně.

Osobní údaje budou zpracovávány manuálně a automatizovaně v elektronické nebo tištěné podobě a mohou být zpřístupněny zaměstnancům výše uvedených subjektů. V souladu s § 12 zákona č. 101/2000 Sb. má subjekt údajů právo na přístup ke svým osobním údajům. Zjistí-li subjekt údajů, že zpracování jeho osobních údajů je v rozporu s ochranou jeho soukromého a osobního života nebo v rozporu se zákonem, má na základě § 21 tohoto zákona právo požadovat od správce vysvětlení a odstranění takto vzniklého stavu.

Datum:

Podpis dotazovaného (výrobce):

(*nehodící se škrtněte)

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Přehled obcí pořádajících akce věnované prezentaci tradiční rukodělné výroby a řemesel dle okresů ZK.

Příloha č. 2: Přehled obcí, ve kterých se nachází instituce/spolek/skupina osob, dokumentujících tradiční lidovou kulturu.

Příloha č. 3: Přehled obcí, ve kterých se nachází muzeum, galerie nebo výstavní síň či památkový domek přístupný veřejnosti.

Příloha č. 4: Přehled obcí, ve kterých se uskutečnil kurz věnovaný původní rukodělné technice.

Příloha č. 5: Dotazník Současný stav tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji – obce/města.

Příloha č. 6: Dotazník Současný stav tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji – dotazník evidence lidových výrobců.

LITERATURA A ZDROJE

1. Výběrová literatura – Tradiční rukodělná výroba

BLAHŮŠEK, Jan (ed.). Identifikace a dokumentace jevů tradiční lidové kultury v České republice. Vyd. 1. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2006. 75 s. ISBN 80-86156-77-X.

CVRČEK, Josef. Příspěvky k dějinám řemesel na Moravě. Časopis Matice moravské 29, 1905, s. 32-41, 184-197, 295-307.

HABARTOVÁ, Romana. Formy péče o tradiční rukodělnou výrobu ve Zlínském kraji. Museum vivum. Časopis českých muzeí v přírodě 11, 2016, s. 39-58.

JAROŠOVÁ, Barbora, LIĐÁK, Petr, MICHALIČKA, Václav. Tradice a současnost rukodělné výroby v regionu Moravské Valašsko. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě, 2011. 198 s. 978-80-87210-35-2.

JANČÁŘ, Josef a kol. Lidová kultura na Moravě. Strážnice: Ústav lidové kultury, 2000. 373 s. 80-7275-005-4 (MVS).

JANČÁŘ, Josef. Lidová rukodělná výroba na Moravě. Strážnice: Ústav lidového umění, 1988. 119 s.

JANČÁŘ, Josef. Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České. Český lid 91, 2004, č. 2, s. 205-219.

JANČÁŘ, Josef. Lidoví řemeslníci jako profesní skupina nositelů tradic. Národopisná revue 11, 2001, č. 3, s. 161-162.

JANČÁŘ, Josef. Proměny Slovácka. Lidová kultura – od feudálního poddanství k postmodernímu společenství. Strážnice Národní ústav lidové kultury, 2011. 142 s. 978-80-87261-48-4.

JANČÁŘ, Josef. Rukodělná výroba jako součást národního kulturního dědictví. In: Lidová kultura v kulturním vývoji České republiky (1918-1998): sborník referátů. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1999. s. 7-12.

JANČÁŘ, Josef. Současné formy péče o lidová řemesla v České republice. Národopisná revue 14, 2004, č. 1, s. 60-63.

JANČÁŘ, Josef. Vývoj péče o lidová řemesla. Národopisná revue 17, 2007, č. 2, s. 75-79.

JEK, B. Kapitola o domácí výrobě. Lidová tvorba 2, 1941, č. 4, s. 4-7.

JILÍK, Jiří. Co s lidovou uměleckou výrobou? Zvuk, 2007, podzim-zima, s. 13-17.

MAREK, Jaroslav. Řemeslná výroba v moravských městech v 16. století. In: Sborník Matice moravské 81, 1962, s. 124-154.

Malý etnologický slovník. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2011. 115 s. 978-80-87261-70-5.

NOVÁK, Pavel. Encyklopedie nářadí, strojů a pomůcek. Venkovská řemesla: (tesařství, truhlářství, kolářství, bednářství, sekernictví, kovářství, zámečnictví, obuvnictví, sedlářství, tkalcovství, krejčovství, zednictví, cihlářství, pokrývačství). Praha: Národní zemědělské muzeum, 2011. 208 s.: il. ISBN 978-80-86874-38-8 (brož.)

OREL, Jaroslav. Kursy domácích technik a lidové práce na Moravě. Věci a lidé 2, 1949-1950, s. 394-403.

PAVLIŠTÍK, Karel. Dřevo, proutí, sláma v tradiční rukodělné výrobě na Podřevnicku. 2., rozš. vyd. Zlín: Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně spolu s Klubem H + Z, 2011. 279 s.: il., mapy, faksim. ; 31 cm

+ text (2 s.) + 1 DVD-ROM. (Muzeum jihovýchodní Moravy: váz.). ISBN 978-80-904197-1-1 (Klub H+Z: váz.)

PECHOVÁ, Jarmila. Vývoj tradičních řemesel a péče o ně ve 20. století. In: Folia ethnographica, 2004, č. 38, 2004, s. 37-52.

ŠENFELDOVÁ, Helena. Spolupráce národopisců a výtvarných pracovníků v bývalém Ústředí lidové umělecké výroby. Národopisný věstník 26, č. 1, 2009, s. 72-75.

ŠINDELÁŘ, Dušan. Řemesla a systémové myšlení. Umění a řemesla, 1977, č. 4, s. 61-64.

ŠOTKOVÁ, Blažena. K novým základům moravské lidové ústředny. Věci a lidé 2, 1949-1950, s. 404-413.

TYLLNER, Lubomír – BROUČEK, Stanislav – JEŘÁBEK, Richard (eds.). Lidová kultura – Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska. Praha 2007.

Velké dějiny zemí Koruny české. Tematická řada, Lidová kultura. Praha: Paseka, 2014. 802 s. 978-80-7432-000-2.

VÁLKA, Miroslav: Homo faber. Tradiční zemědělství a lidová výroba. Brno: Masarykova univerzita 2014, ISBN: 978-80-210-7112-4.

VYDRA, Josef. Minulost lidové výroby a její organizace na Slovensku. Věci a lidé 2, 1949-1950, s. 339-363.

2. Koncepční dokumenty vztahující se k tradiční rukodělné výrobě

Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice na období 2016–2020. [Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/koncepce-ucinnejsi-pece-o-tradicni-lidovou-kulturu-v-ceske-republiky-na-leta-2016-az-2020-1108.html>]

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009 – 2020 [Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/strategie-rozvoje-zlinskeho-kraje-2009-2020-srzk--cl-680.html>]

3. Internetové zdroje informací

<http://www.lidovaremesla.cz/>

<http://www.lidovakultura.cz/>

4. Další zdroje informací

Dotazníky – Současný stav tradiční rukodělné výroby ve Zlínském kraji. Evidence lidových výrobců. 2017-2018. Fyzicky vyplněné dotazníky jsou uloženy na etnografickém oddělení Slováckého muzea v Uherském Hradišti, v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně, v Muzeu Kroměřížska a Muzeu Regionu Valašsko a Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.